

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1967 | ΑΡ. 6

ΕΙΝΑΙ ΕΝΤΕΛΩΣ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟΝ

Τιμᾶ ἀληθῶς τὴν Δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορικὴν πόλιν τοῦ πρωτοκλήτου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων τῆς διὰ τὴν εἰδεχθῆ στραγγαλιστρια μιάς ἀθώας παιδίσκης.

Διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι διερχόμεθα ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ ἐγκόσμιον κακὸν εὐρίσκεται εἰς ἕξαρσιν καὶ ὑπὸ συνεχῆ αὔξεισιν. Ἐσημειώθησαν δὲ ἀτυχῶς προσφάτως ἀποφάσεις ὀρκωτῶν δικαστηρίων, ὅπως ἀνεξήγητῶς ἐπεικεῖς. Καὶ ὄχι μόνον ἡμνηστεύθησαν δι' αὐτῶν στυγεροὶ δολοφόνοι· ἀλλὰ καὶ ἀπῆλθον οὗτοι τοῦ δικαστηρίου χειροκροτούμενοι καὶ ζητωκραυγαζόμενοι παρανοϊκῶς, ὡς ἄλλοι ἥρωες. Καὶ βεβαίως ὁ φόβος ἀποτελεῖ κατὰστασιν, ἡ ὁποία πᾶν ἄλλο ἢ ἐξευγενίζει καὶ ἐξυψώνει τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλοίμονον ὅμως ἐὰν ἐλλείψῃ ὀριστικῶς οὗτος ἀπὸ ἑνα κόσμον ἀποσπώμενον συνεχῶς ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ ὄντος καὶ λησμονοῦντα ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλος...

★

Ἄξια ἐπίσης ἐξάρσεως εἶναι καὶ ἡ ἐκφρασθεῖσα παμφηφει ὑπὸ τῶν ἐνόρκων εὐχῆ, ὅπως μὴ ἐπιβληθῆ εἰς τὴν ἔνοχον ἢ ποιὴν τοῦ θανάτου. Ὅχι διότι ὑπάρχει οἰονδήποτε ἐλαφρυντικὸν δι' ἑνα τόνον ἀποτροπιαστικὸν ἐγκλημα· καὶ διὰ μίαν τόνση ἀναλγησίας καὶ θηριωδίας κακοποιόν. Ἀλλὰ διότι—ὅπως ὀρθότατα ἐτονίσθη—βαρύτατα αὐτεὺθυνος διὰ τὴν ἠθικὴν ἐξουθένωσιν τῆς νεαρᾶς στραγγαλιστρίας εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ἀθώου θύματος. Ὁ ὁποῖος, διὰ τῆς ἀχαρακτηρίστου συμπεριφορᾶς του, προσέβαλε βαναύσως τὸν θεσμόν τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας. Ἡ δὲ διαγωγὴ του ἔρ-

χεται εἰς ἄμεσον ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς τὰς βάσεις τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς κοινωνίας καὶ θρησκείας).

★

Μεγάλη ἀλήθεια. Καὶ ὑψηλὸν ἀληθῶς τὸ δίδαγμα τῶν ἐνόρκων τῶν Πατρῶν, διὰ τὰ ἀποχαλινούμενα συνεχῶς ἐνστικτα εἰς τοὺς ὑλιστικοὺς καὶ μηχανοκρατούμενους αὐτοὺς καιρούς. Διότι προκαλοῦν ἀληθῶς τὸ δέος καὶ ψυχικὴν ἀσφυξίαν, τὰ ὅσα βδελυρὰ καὶ κατὰπτυστα ἀπεκαλύφθησαν κατὰ τὴν διαδικασίαν διὰ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν τοῦ πατρός, τῆς ἀδικοθανατωθείσης—διὰ τὰς πατρικὰς ἀμαρτίας—ἀθώας παιδίσκης. Καὶ εἶναι λυπηρὸν μάλιστα, ὅτι ἀνεγράφησαν εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον μας. Διότι ἀποτελοῦν βορβορῶδη πηγὴν κακόσμων καὶ αὐτόχρομα θανατηφόρων ἀναθυμιάσεων. Καὶ ἀποκαλύπτουν ἄβυσσον ἠθικῆς καταπτώσεως καὶ ἀπύθμενα σκότη συνειδήσεως, ποὺ ὑφίστανται ἐντὸς τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Καὶ πληροῦνται ὀδύνης αἱ ψυχαὶ τῶν τιμίων πολιτῶν. Καὶ παραλῦει ἀπὸ τρόμον πᾶσα ὑγιαίνουσα σκέψις, ὅταν αἰσθάνεται, ὅτι παραμένουν ἀκάλυπτοι τόσαι ἐστίαὶ μολύνσεως. Καὶ ὅτι σημεῖονται—καὶ δυστυχῶς ὀλοὸν συχνότερον—τόση φθορὰ ψυχικὴ καὶ τόση παραμόρφωσις συνειδήσεων. Ἀλλὰ καὶ τόση ἀνοχή, ὥστε νὰ κινοῦνται ἐλευθέρως καὶ ἀσυνδότης—καὶ ἐνίοτε μάλιστα καὶ τιμώμενοι—διάστροφοι τύποι, ποὺ ἔχουν ἀνερευθριάστως ὑπερβῆ πᾶν ὄριον ἀπρεπείας καὶ βδελυρίας!

★

Καὶ ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὸν πρόσταγμα καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς μας συνειδήσεως καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν χρέους, ν'

Η ΕΝ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙΩ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΕΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ

IB'

24. Ἡ Εἰσήγησις τοῦ ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καθηγητοῦ Π. Μπρατσιώτου. Ἐστράφη κυρίως αὕτη περὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ χαρακτῆρος τῆς comprehensiveness τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀβεβαιότητος, τὴν ὁποίαν ἐνέχουσιν αἱ κατὰ τὰς ἐπαφάς Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων ἐπιτυγχανόμεναι συμφωνίαι. Πρὸς τοῦτο ἐξετέθησαν ἐν αὐτῇ τὰ κατὰ τὴν πρὸ τριάκοντα περί-

που ἐτῶν κυκλοφορήσασαν Doctrine in the Church of England, τὴν ἡμιεπίσημον τουτέστιν ἔχθεσιν τῆς ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ πίστεως, περὶ τῆς ὁποίας ὠμιλήσαμεν ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ πράγματι «πολιτογραφεῖται ἡμιεπισήμως αὐτὸς ὁ αἰρετικὸς Μοδερνισμὸς» κατὰ τρόπον «ὥστε νὰ προκαλῆ τὴν ἀποκαρδίωσιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς συντηρητικὸς ἀγγλικανούς, ὡς ἀπέδειξε καὶ ἡ ἐγερθεῖσα θύελλα τῶν διαμαρτυριῶν, τῶν ἀκουσθεισῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει τοῦ ἐν λόγῳ βι-

ἀποσπάσωμεν ἀπὸ τὴν ρίζαν τοῦ τὸ κακόν· ποὺ δηλητηριάζει καὶ καταπνίγει πᾶσαν ἀγαθὴν ἔφεσιν καὶ ροπήν, καὶ ἐκμηδενίζει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν θείαν τοῦ εἰκόνα. Διότι τὸν παραδίδει εἰς τὸν ἀταβισμόν τῶν ἐνστίκτων· καὶ γεννᾷ καὶ ἐπαράξει ἀμαρτωλὰ πάθη, ποὺ ἀγνοοῦν τὸν κορεσμόν, καὶ τὰ δηλητηριώδη βέλη τῶν ὁποίων ἀνοίγουν αἱμασσοῦσας καὶ θανατηφόρους πληγὰς εἰς τὰς ψυχὰς.

Εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτον νὰ παραδίδεται ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία εἰς τὴν δεσποτείαν τοῦ ψεύδους καὶ εἰς τὴν ἀποσυνθετικὴν ἐπίδρασιν τῆς χιμαίρας καὶ τῶν ψευδοκοινωνικῶν φαντασιοπληξιῶν τοῦ ἀντιθέου κομμουνισμοῦ. Ἐκτὸς ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς μας ἀποτελῆ ἀπλῶς ἕξιν· καὶ ὄχι τὴν πίστιν ἐκείνην εἰς τὸν Χριστόν, διὰ τῆς ὁποίας ἐπεβίωσεν ἡ Φυλὴ μας, καὶ ὑπῆρξεν ἡ ἀέναντος πηγὴ πάσης μεγαλοουργίας τῆς.

Ἄς μὴ πλανώμεθα. Ὁ φόβος τοῦ νόμου εἶναι βεβαίως ἀπαραίτητος. «Οὐκ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ», ὅπως λέγει ὁ θεῖος Παῦλος. Δὲν ἐξαναγκάζει ὅμως καὶ εἰς ὀριστικὴν ὑποχώρησιν τὰ χαώδη καὶ πρωτόγονα ἐνστικτα. Ἡ νίκη ἐναντίον αὐτῶν εἶναι ἔργον κυρίως τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἡ διαφθορὰ εἶναι τὸ προῖόν καὶ ὁ σαπρὸς καρπὸς τῶν ἀφωτίστων καὶ ἀποσπωμένων ἀπὸ τὰς ζωηφόρους πηγὰς τῆς Εὐαγγελικῆς ἀληθείας συνειδήσεων.

★

Καὶ οἱ Ἕλληνες οἰκογενειάρχαι ἄς σκεφθοῦν, πρὸς στιγμὴν, τὴν ἐμετικὴν καὶ φρικιαστικὴν εἰκόνα τῆς ἐκφύλου καὶ ἀκολάστου οἰκογενειακῆς ζωῆς τῆς ἀθώας παιδίσκης, ποὺ ἦτο βυθισμένη εἰς τὸν βόρβορον ἐξουθε-

νωτικῶν τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως διαστροφῶν. Καὶ ἄς τὴν συγκρίνουν πρὸς τὴν πάμφωτον εἰκόνα τῆς Χριστιανικῆς οἰκογενείας· ἐντὸς τῆς ὁποίας ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη τῶν συζύγων προσανατολίζεται πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα ποὺ διαγράφεται ἐν τῷ προσώπῳ ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Καὶ τὴν ὁποίαν, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ἀγωνίζονται νὰ στηρίξουν καὶ νὰ τὴν βεβαιώσουν κατὰ τὸν αἰώνιον. Καὶ ὅμως ἡ πρώτη πρᾶξις τοῦ περιβοήτου Μάουερ ἦτο, ν' ἀφαιρέσῃ τὰς περὶ Συνοικεσιῶν δίκας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας καὶ νὰ μεταφέρῃ ταύτας εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Εἰς μάτην δὲ ἐκραύαζεν ὁ ὄντως Μέγας Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὅτι «ἡ τοιαύτη νεωτεροποιία βλάπτει τὰ καίρια τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν· διότι ἀναιρεῖ δημοσίᾳ τὸν ἅγιον καὶ ἱερὸν χαρακτῆρα τῆς γαμικῆς συζυγίας».

★

Ἄλλὰ τί νὰ εἴπωμεν, ὅταν εἰς τοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς ἐφθάσαμεν ἕως τὸ σημεῖον, νὰ κρίνουν περὶ τοῦ θεοῦ κύρους Κανόνων Οἰκουμενικῶν Συνόδων πολιτικὰ δικαστήρια; Καὶ τοῦτο μόνον λέγομεν. «Ὅτι ἀλίς τοῦ κακοῦ!» Καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δεόν νὰ μὴν προσδέχεται καὶ περαιτέρω παθητικῶς τὰ εἰς βάρος τοῦ θεοπαραδότου κύρους τῆς συντελούμενα! Διότι ἡ κίνησις τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ θὰ συνεχίζεται καὶ θὰ ἐντείνεται. Καὶ ὁ «καινὸς οὐρανός» καὶ ἡ «καινὴ γῆ», εἶναι ἔργον ἰδικόν τῆς, καὶ ἰδική τῆς ἀποστολή.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

βλίου»¹. Ἐπειτα ἡ Εἰσήγησις περιστράφη περὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὴν κατόπιν τῆς ἐν ἔτει 1935 κατὰ τὰς ἀπὸ 1—8 Ἰουνίου διεξαχθείσας συζητήσεις ἐν Βουκουρεστίῳ μεταξύ Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων ἐπιτευχθείσης συμφωνίας ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἀπὸ 20 Μαρτίου 1936 ἀποφάσεως αὐτῆς. Τὸ κύριον μέρος τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὅπερ ἀντιγράφομεν ἐνταῦθα ἐκ τῆς Ἐπισημοῦ Ἐκθέσεως, ἔχει ὡς ἑξῆς: «... Ἡ ἁγία Σύνοδος τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπιкуроῖ τὴν πρότασιν τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὡς ἔπεται: Ἐχουσα ὑπ' ὄψει τὰ συμπεράσματα τῶν εἰσηγήσεων ὡς πρὸς τὴν ἀποστολικὴν διαδοχὴν, τὴν ἱερωσύνην, τὴν θεῖαν Εὐχαριστίαν, τὰ ἅγια Μυστήρια γενικῶς, τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν καὶ τὴν Δικαιώσιν καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὰς δηλώσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐπιτροπῆς ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα, αἰτινες δηλώσεις συμφωνοῦν πρὸς τὴν Διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἡ Ρουμανικὴ Ὁρθόδοξος Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως συνιστᾷ εἰς τὴν ἁγίαν Σύνοδον τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Εἶναι ἐξ ἑαυτοῦ εὐνόητον ὅτι ἡ ἐπικύρωσις αὐτῆ θὰ καταστῇ ὀριστικὴ μόνον ὅταν καὶ ἡ Ἀνωτάτη Ἀρχὴ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐπικυρώσῃ ὡσαύτως τὰ συμπεράσματα τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ Μυστήριον τῆς χειροτονίας καθ' ὅλα τὰ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας συμπεριλαμβανόμενα αὐτοῦ σημεῖα». Ὁ κ. Μπρατσιώτης ὑπεστήριξεν καὶ ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Ἀντιπροσωπεῖα, ἡ μετασχοῦσα εἰς τὴν Διάσκεψιν τοῦ Βουκουρεστίου, ἀπετελεῖτο ἀποκλειστικῶς ἐκ προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἰψηλὴν Ἐκκλησίαν. Ἐπομένως πᾶν ἄλλο ἢ ἐξεπροσωπεῖτο ἐν αὐτῇ τὸ σύνολον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ἐνεῦθεν καὶ ἐπηκολούθησεν ἐν Ἀγγλίᾳ σφοδρὰ ἀντίδρασις κατὰ τῶν συμφωνιῶν τούτων τοῦ Βουκουρεστίου. Ὅταν δὲ εἰσήχθη ἡ Ἐκθεσις τῆς μετασχούσης εἰς τὴν Διάσκεψιν ἐκείνην Ἐπιτροπῆς πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Ἀνω Βουλὴν τῶν ἀρχιερέων τῆς Καντουαρίας τῆ 27 Μαΐου 1936, ὁ διαβόητος ἐπίσκοπος Βιρμιγγάμης Barnes πρῶτος ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν τῆς ὑπερψηφίσεως συστήσας νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς καὶ μόνον, ὅτι ἐλήφθη καὶ ἰσχυρισθεῖς, ὅτι «μέρος τοῦ λαοῦ δὲν θὰ ὠπισθογράφει σημεῖά τινα τῆς ἐκθέσεως». Παρόμοια ἐδήλωσε καὶ ὁ εὐαγγελικὸς ἐπίσκοπος τοῦ Rochester. Ἐν δὲ τῇ Κάτω Βουλῇ ἐξεφράσθησαν ἀμφιβολίαι περὶ τοῦ «ἂν ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία κατενόησε, τί πιστεύεται ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ» καὶ διετυπώθη ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι «αἱ δηλώσεις τῆς Ἐκθέσεως δὲν συνεβιβάζοντο οὔτε πρὸς τὰ 39 ἄρθρα, οὔτε πρὸς τὸ Εὐχολόγιον». Ἐνεκα τούτου ἀνεβλήθη ἡ λῆψις ἀποφάσεως, ὅπως τὸ πρᾶγμα μελετηθῇ καλλίτερον. Παρομοίαι ἀντίδρασις ἐσημειώθη καὶ εἰς τὰς δύο Βουλὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἰόρκης, ἔνθα ἡ Ἐκθεσις ἐγένετο δεκτὴ, μετὰ τῆς δηλώσεως ὅμως, ὅτι ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς δὲν ἐσήμαινε καὶ συμφωνίαν κατὰ πάντα

αὐτῆς τὰ σημεῖα. Ἡ μερὶς ὅμως τῆς Χθαμαλῆς Ἐκκλησίας ἀπεκήρυξε κατηγορηματικῶς ὀλόκληρον τὴν Ἐκθεσιν². Ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς Ἐκθέσεως ἐξεδηλώθη καὶ ὅτε κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1936 ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας Μύρων ἐπεσκέφθη τὸ Λονδίνον. Δέκα πέντε τότε ἐπιφανεῖς κληρικοὶ ἀγγλικανοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν Χθαμαλὴν Ἐκκλησίαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἕξ προΐσταντο θεολογικῶν κολλεγίων, ὑπέβαλον ἔντονον διαμαρτυρίαν κατὰ τῆς Ἐκθέσεως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας μετὰ τῆς παρακλήσεως, ὅπως διαβιβασθῇ αὕτη εἰς τὸν Ρουμᾶνον Πατριάρχην. Ἐντονος διαμαρτυρία ὑπεβλήθη καὶ ὑπὸ τῶν ἰθυόντων τὴν Anglican Evangelical Group Movement. Κατ' εὐθειᾶν δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν Ρουμᾶνον Πατριάρχην ἀπηυθύνθη διαμαρτυρία μὲν ὑπὸ τῆς Church Association, ἐπιστολὴ δὲ μακρὰ ὑπὸ τῆς National Church League.

Τέλος ἡ Ἐκθεσις ἐπανεισήχθη πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Ἀνω Βουλὴν ἢ Σύνοδον τῆς Καντουαρίας κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1937, μετ' ἀντιδράσεως δὲ τινος ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Βιρμιγγάμης καὶ ἄλλων τινῶν ἐγένετο δεκτὴ πρότασις τοῦ ἐπισκόπου Headlam περὶ ἀποδοχῆς τῆς διδασκαλίας ταύτης «ὡς μιᾶς θεμιτῆς ἐρμηνείας τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, ὡς αὕτη κρατεῖται ὑπὸ τῆς Ἀγγλικανικῆς κοινωνίας», καὶ ἐπὶ τῇ δηλώσει τοῦ αὐτοῦ Headlam ἐν τῇ αὐτῇ συνόδῳ τῆς Καντουαρίας, ὅτι «ἡ εἰρημένη πρότασις δὲν σημαίνει, ὅτι πρόκειται περὶ αὐθεντικῆς ἐκθέσεως τῆς πίστεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας οὔτε περὶ τῆς μοναδικῆς νομίμου πίστεως αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον περὶ μιᾶς νομίμου ἐρμηνείας αὐτῆς»³. Τοιοῦτον περίπου ὑπῆρξε τὸ περιεχόμενον τῆς Εἰσηγήσεως τοῦ κ. Μπρατσιώτου, ὡς ἐκ προχείρων σημειώσεων συμπληρουμένων καὶ ἐκ τῆς μνημονευομένης πολλαχοῦ τῶν ἄρθρων μας συγγραφῆς αὐτοῦ ἀνασυνεθέσαμεν αὐτό. Κατέληξε δὲ ὁ εἰρημένος ἀντιπρόσωπος καὶ εἰς τὴν πρότασιν, ἵνα ἐν τῷ προσεχεῖ μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Διαλόγῳ μεταξὺ μὲν τῶν θεμάτων προταχθῇ τὸ περὶ Ἐκκλησιολογίας, εἰς τὴν Ἀγγλικὴν δὲ Ἐπιτροπεῖαν νὰ συμπεριληφθοῦν ἀντιπρόσωποι ἐκ πασῶν τῶν ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ μεριδων, ὥστε ὁ Διάλογος νὰ μὴ εἶναι μόνον Πανορθόδοξος, ἀλλὰ καὶ Παναγγλικανικός.

* *

25. Εἰσηγήσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ρουμανικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐγκαίρως εἶχε διανείμει εἰς πάντα τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Ἐπιτροπεῖας ἀντίτυπα τῆς Ἐκθέσεως τῆς Συνδιασκέψεως τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1935, ἥτις εἶχεν ὑποβληθῇ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς ἀντιπροσωπεῖας τῶν Ἀγγλικανῶν ἐπισκόπου Lincoln Nugent. Διὰ τοῦτο δὲν παρέστη ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίψουν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐν τῇ Διασκέψει ἐκείνῃ ἐπιτευχθεί-

1. Π. Μπρατσιώτου, ἔνθ' ἄν. σελ. 34.

2. Αὐτόθ. σελ. 19—20.

3. Αὐτόθ. σελ. 20—21.

σης συμφωνίας μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν. Κατ' αὐτὴν οἱ Ἀγγλικοὶ α) ἐδήλωσαν ἐν σχέσει πρὸς τὰ 39 ἄρθρα, ὅτι «ἡ διδασκαλία τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζεται αὐθεντικῶς ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς κοινῆς προσευχῆς καὶ ἡ ἔννοια τῶν 39 ἄρθρων δεόν νὰ ἐρμηνεύεται συμφώνως πρὸς τὸ βιβλίον τοῦτο». β) Ὡς πρὸς τὴν θείαν Εὐχαριστίαν ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὴ ἡ ὑπὸ τῆς Ρουμανικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν ἀντιπροσωπεῖαν ὑποβληθεῖσα διατύπωσις ἔχουσα οὕτως: «1. Εἰς τὸ τελευταῖον Δεῖπνον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς προέλαβε τὴν θυσίαν τοῦ θανάτου του παρέχων ἑαυτὸν εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ εὐλογημένου ἄρτου εἰς βρῶσιν καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ εὐλογημένου οἴνου εἰς πόσιν. 2. Ἡ θυσία, ἡ προσενηχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ προσηνήχθη ἅπαξ διὰ παντός, καὶ εἶναι ἐξωλαστήριος διὰ τὰς ἁμαρτίας τόσον τῶν ζώντων, ὅσον καὶ τῶν νεκρῶν, καὶ συμφιλιώνει ἡμᾶς μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν παρίσταται ἀνάγκη νὰ θυσιάσῃ ἑαυτὸν καὶ πάλιν. 3. Ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ διηνεκῶς προσφέρεται ἐν τῇ θείᾳ Εὐχαριστίᾳ ἀναιμάκτως ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, διὰ τοῦ καθαγιαζόντος ἱερέως καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅπως οἱ καρποὶ τῆς θυσίας τοῦ Σταυροῦ μεταδίδονται εἰς ἐκείνους, οἵτινες προσφέρουν τὴν Εὐχαριστιακὴν θυσίαν, εἰς ἐκείνους διὰ τοὺς ὁποίους προσφέρεται καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες λαμβάνουν ἀξίως τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου. 4. Ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος γίνονται διὰ τῆς μεταβολῆς τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Πῶς; Τοῦτο εἶναι μυστήριον. 5. Ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος τῆς θείας Εὐχαριστίας παραμένουν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐφ' ὅσον χρόνον τὰ εἶδη ταῦτα τῆς Εὐχαριστίας ὑφίστανται. 6. Οἱ μεταλαμβάνοντες τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου τῆς Εὐχαριστίας μεταλαμβάνουν ἀληθῶς τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν. γ) Ὡς πρὸς τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὴν ἱεράν Παράδοσιν ἐγένετο δεκτὴ ἡ βελτιωθεῖσα διατύπωσις, τὴν ὁποίαν παρεθέσαμεν εἰς προηγούμενον ἄρθρον μας. δ) Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μυστηρίων δὲν ἐπετεύχθη κατ' ἀρχὴν συμφωνία, ἔνεκα δὲ τῆς διαφωνίας ταύτης ἐκινδύνευσε νὰ διαλυθῇ ἄνευ ἀποτελέσματος τινος ἡ Διάσκεψις. Πρὸς ἀποφυγὴν λοιπὸν τοῦ ἐπαπειλουμένου ναυαγίου συνεφανήθη νὰ παραπεμφθῇ πρὸς συζήτησιν καὶ μελέτην ἡ διατύπωσις, τὴν ὁποίαν παρεθέσαμεν εἰς προηγούμενον ἄρθρον μας, καὶ ε) Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Δικαιώσεως «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ ἀντιπροσωπεῖα συμφώνησαν ἐπὶ τῆς ἀκολουθούσης διατυπώσεως: Διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ ἀνθρωπότης συνδηλλάγη πρὸς τὸν Θεόν. Ὁ ἀνθρωπος γίνεται μέτοχος τῆς ἀπολυτρωτικῆς χάριτος διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ Κυρίου καὶ Χορηγοῦ τῆς ζωῆς, ἐπιτυγχάνει τὸν ἁγιασμὸν τῇ βοήθειᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων Μυστηρίων». Αὐταὶ εἶναι αἱ κύρια συμφωνίαι, αἱ ἐπιβληθεῖσαι εἰς τὴν Διάσκεψιν τοῦ Βουκουρεστίου μεταξύ τῆς Ἀγγλικανικῆς

ἀντιπροσωπείας καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ρουμάνων Ὁρθοδόξων, τὰς ὁποίας ἐκρίναμεν ἐνδεδειγμένον νὰ παραθέσωμεν οὐ μόνον διὰ τὴν προκληθεῖσαν βάσει ταύτης συζήτησιν καὶ ἐν τῇ Διασκέψει τοῦ Βελιγραδίου, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπαφὴ καὶ συμφωνία ἀναμφιβόλως συγκαταριθμεῖται εἰς τὰς σοβαρωτέρας ἐπαφὰς Ἀγγλικανῶν καὶ Ὁρθοδόξων.

Εἰς τὰς ἐνώπιον τῆς Διασκέψεως ἡμῶν Εἰσηγήσεις οἱ δύο ἀντιπρόσωποι τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας κυρίως ἐνδιέτριψαν ὁ μὲν ἀναγνούς δεύτερος τὴν ἰδικὴν του Σεβ. ἐπίσκοπος Ἀνθιμος περὶ τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τοῦ μελλοντικοῦ μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Διαλόγου, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου καὶ κατόπιν ὡς μέλος τῆς πρὸς σύνταξιν τοῦ καταλόγου τούτου ὀρισθείσης ἐπιτροπῆς ἔλαβεν ἐνεργὸν καὶ πρωτεῦον μέρος, ὁ δὲ ἀναγνούς πρῶτος τὴν Εἰσηγήσιν του Σεβ. Μητροπολίτης Μολδαβίας καὶ Σουτσιάβας Ἰουστίνος περὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ὑποστηρίζας, ὅτι ἦτο ἐπιβεβλημένον καὶ αἱ λοιπαὶ αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι, αἱ μὴ ἀναγνωρίσασαι τὸ κύρος τοῦτο, νὰ λάβωσιν ἀποφάσεις ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ παρουσιάζωνται αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι διχογνωμονοῦσαι. Ἐπὶ πλέον δὲ εἰσηγήθη τὰ θέματα, ἐφ' ὧν ἔχει ἤδη ἐπιτευχθῆ συμφωνία μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ περιληφθοῦν εἰς τὸν κατάλογον τοῦ προσεχοῦς Διαλόγου, ἐφ' ὅσον ἔχουν ἤδη συζητηθῆ καὶ ἔχει ληφθῆ ἐπ' αὐτῶν ἀπόφασις. Ἐπέμεινε δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ὅτι τὰ 39 ἄρθρα ἀπέβαλον σήμερον πᾶσαν σχεδὸν ἰσχύν.

* *

26. Διαφωνία τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Μόσχας καὶ ἡ ἐν τέλει δοθεῖσα λύσις. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν ἀναγνώρισας, ὅτι κατὰ τὴν Διάσκεψιν τοῦ Βουκουρεστίου ἐγένετο ὄντως σοβαρὰ ἐργασία, παρετήρησεν ὀρθῶς ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη περιορίζεται εἰς τὴν Ρουμανικὴν μόνον Ἐκκλησίαν καὶ μόνον αὐτὴν δεσμεύει, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς λοιπὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας. Δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν τὰς ἀποφάσεις περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ἐπήγαγεν ὁ Σεβ. Βασίλειος, πρὶν ἢ τὸ ζήτημα ἐξετασθῆ καὶ ἀποφασισθῆ πανορθόδοξως. Πάντα τὰ θέματα τοῦ Βουκουρεστίου δεόν νὰ συμπεριληφθοῦν καὶ εἰς τὸν ἰδικὸν μας κατάλογον, διότι τὸ οὐσιῶδες εἶναι νὰ ἔχωμεν ἐνιαίαν Πανορθόδοξον γνώμην, τὴν ὁποίαν ἐδῶ, ἐν τῷ Βελιγραδίῳ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἐπιτύχωμεν. Ἐδῶ θὰ καταρτίσωμεν τὸν κατάλογον, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποσταλῆ εἰς τὰς Ἐκκλησίας μας. Εἶτα δὲ θὰ ἐπακολουθήσῃ μία ἀκόμη Πανορθόδοξος Διάσκεψις, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ συζητηθοῦν πᾶσαι αἱ ἀπόψεις τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ ἀφοῦ καταλήξωμεν εἰς συμφωνίαν πάντες οἱ Ὁρθόδοξοι, τότε νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν Διάλογον. Προκληθεῖς δὲ κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν ἐδήλωσαν, ὅτι ἡ τελευταία αὐτῆ ἀπόφαις εἶναι καὶ ἀποφαις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Τότε ὁ Σεβασμιώτατος Μολδαβίας ὑπεθυμίσας, ὅτι τὸ κύρος

τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἀνεγνωρίσθη ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας Κων/λεως, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ρουμανίας καὶ Κύπρου, προέβαλε τὸ ἐρώτημα· νομίζει ὁ ἅγιος Βρυξελλῶν, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι, αἱ ὁποῖαι ἤδη ἔλαβον τὰς ἀποφάσεις ταύτας, πρέπει νὰ σβύσουν αὐτάς, διότι δὲν ἔλαβεν ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος καὶ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία; Ἡμεῖς, συνέχισεν ὁ Μητροπολίτης Μολδαβίας, δὲν ζητοῦμεν αἱ ἀποφάσεις μας νὰ γίνουσι δεκταὶ ἀσυζητητῆ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐπιβάλῃ, ἵνα ἄρωμεν τὰς συντοδικῶς ληφθεῖσας ἀποφάσεις μας. Ζητοῦμεν ἡ Ἐπιτροπὴ μας νὰ στείλῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώρισαν τὰς Ἀγγλικανικὰς χειροτονίας, εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι δὲν τὰς ἀνεγνώρισαν, καὶ νὰ ζητήσῃ, ὅπως ἀποφανθῶν ἐπὶ τοῦ προβλήματος. Εἰς ταῦτα ὁ Σεβασμιώτατος Βρυξελλῶν ἀπήντησεν, ὅτι δὲν ἐζήτη, ὅπως ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία σβύσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς. Ἐζήτη μόνον νὰ συζητήσωμεν π α ν ο ρ θ ο δ ὀ ξ ω ς. Ἡ ἀπόφασις ἄλλως τε τῆς Κων/λεως λέγει, ὅτι τότε μόνον τελικῶς θὰ ἀναγνωρισθῶν αἱ Ἀγγλικανικαὶ χειροτονίαι, ὅταν συμφωνήσῃσιν πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι. Αἱ ἀποφάσεις λοιπὸν διὰ τὰς Ἀγγλικανικὰς χειροτονίας δέον νὰ σταλοῦν εἰς τὰς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ γενικοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων. Διευκρινίζων δὲ τὰς προτάσεις του ταύτας ἐν ἄλλῃ συνεδρία ἀπήντησεν εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Κύπρου πανοσ. Ἀρχιμ. Χρύσανθον Σαρηγιάννην ἐκφράσαντα τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι δι' ὧν προέτεινεν ὁ Σεβασμ. Βρυξελλῶν, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας προετοιμάζει τὴν ματαίωσιν τοῦ Διαλόγου, ἐπὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς καὶ προηγουμένως γενομένην δῆλωσιν ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν Ρώσων ἀντιπροσώπων λέγων κατηγορηματικῶς καὶ ἐντόνως: Ὁχι. Ἡμεῖς θέλομεν τὸν Διάλογον. Ἀλλὰ νὰ γίνῃ σοβαρὸς Διάλογος. Σοβαρὰ προετοιμασία, ἐφ' ὅσον θέλομεν τὸν Διάλογον. Δι' αὐτὸ εἶναι ἀπαράιτητον, ὅπως εἶπε καὶ ὁ κ. Κονιδάρης, νὰ συνέλθωμεν πάλιν μίαν φορὰν, διὰ νὰ συμφωνήσωμεν ⁴.

Ἀναντιλέκτως τὸ δίκαιον ἦτο περισσώτερον ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βρυξελλῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μολδαβίας διετέλει ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις καὶ εἶχεν ἐντολὰς παραρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου αὐτοῦ, αἵτινες ἠνάγκασαν τοῦτον νὰ ἐπιμένῃ. Αἱ καταναγκάζουσαι ἤδη τὴν Ρουμανικὴν ἀντιπροσωπεῖαν περιστάσεις ἤρχισαν δημιουργοῦμεναι ἐξ ὅτου ἐν τῷ Ὁρθόδοξῳ συνεδρίῳ τῆς Μόσχας τοῦ 1948 αὐτὸς οὗτος ὁ πατριάρχης τῆς Ρουμανίας Ἰουστινιανὸς συνυπέγραψεν ἀπόφασιν ἀρνούμενην τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ⁵. Εἰς τὸ αὐτὸ ἔγγραφον φέρεται ὑπογράφων καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, παρὰ τὸ ὅτι καὶ τὸ πατριαρχεῖον τοῦτο εἶχεν ἀναγνώρισει τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Τὸ πρᾶγμα δὲν πρέπει νὰ προκαλέσῃ ἐκπῆξιν. Διότι ὡς κατεδείξαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν, οἱ ὅροι ὑφ' οὓς ἐγένετο ἡ

ἀναγνώρισιν αὕτη καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ζωοποιούσης τὴν ἀναγνώρισιν μυστηριακῆς ἐπικοινωνίας καθιστώσιν αὐτὴν ἐλάχιστα διαφέρουσαν τῆς μὴ ἀναγνωρίσεως, ἂν μὴ καὶ ταυτιζομένην πρὸς αὐτήν. Εἰς τὸ προηγούμενον τοῦτο τοῦ σημερινοῦ Πατριάρχου τῆς Ρουμανίας Ἰουστινιανοῦ ἐπηκολούθησεν ἐπίσκεψις εἰς Βουκουρέστιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Ράμσεϋ ἀπὸ 2—8 Ἰουνίου 1965. Κατὰ τὴν γενομένην δὲ ἀπὸ 21—28 Ἰουνίου 1966 ἀνταπόδοσιν τῆς ἐπισκέψεως εἰς Λονδῖνον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ οὗτος ἀπενεθύμισεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ράμσεϋ, ὅτι ἡ Ἁγία Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας εἶχεν, τῆ 6 Ἰουνίου 1966, υἱοθετήσῃ εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς συμφωνίας, τὰς ἐπιτευχθείσας ὑπὸ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τοῦ Βουκουρεστίου ἐν ἔτει 1935. Ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔσχον ὡσαύτως τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσῃσιν τὰς δογματικὰς συζητήσεις τὰς ἀγγλικανορθοδόξους, αἱ ὁποῖαι, ἐλπίζεται, ὅτι θὰ καταστῆ δυνατὸν νὰ ἀναληφθῶν τὸ προσεχὲς ἔτος ⁶. Κατόπιν τούτων θὰ ἦτο πάρα πολὺ, ἐὰν ἡ Ρουμανικὴ Ἀντιπροσωπεῖα ἐδέχετο καὶ δεύτερον ἐξ αὐτῆς νὰ κατενεχθῆ πλῆγμα κατὰ τῶν συμφωνιῶν τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ ἔτους 1935, καίτοι αὗται δὲν ἦσαν οὔτε Πανορθόδοξοι, οὔτε Παναγγλικανικά.

Ἡ διαφωνία, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἤρθη τελικῶς, ἀποφασισθείσης μὲν καὶ νέας Διασκέψεως πρὸ τοῦ Διαλόγου, ὅπως ἐπιτευχθῆ κατ' αὐτὴν ἢ μεταξὺ πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν συμφωνία ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτοῦ, ν' ἀποκλεισθῆ δὲ πρὸς τὸ παρὸν ἀπὸ τοῦ Καταλόγου τῶν θεμάτων, περὶ τὰ ὁποῖα θὰ διεξαχθῆ ὁ Πανορθόδοξος καὶ ὁ Παναγγλικανικός Διάλογος, ἡ κατηγορία τῶν θεμάτων, ἐφ' ὧν ἐπετεύχθη κατὰ τὸ παρελθὸν συμφωνία διὰ τῶν Συνόδων αὐτῶν ὑπὸ ὀρισμένων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν αἱ μὴ λαβοῦσαι εἰσέτι ἀπόφασιν αὐτοκέφαλοι Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι εἶναι ἐλεύθεραι νὰ προέλθῃσιν εἰς διμερεῖς μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν συζητήσεις πρὸς συμφωνίαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰς κατηγορίας τῶν ἄλλων θεμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ Διάλογος δέον νὰ εἶναι πάντοτε Πανορθόδοξος καὶ Παναγγλικανικός.

* *

27. Ἡ γνώμη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρθαγίνης Παρθένιος ἐτόνισεν, ὅτι ἀκατὰ τὴν Διασκέψιν τῆς Ρόδου ἡ ἀποστολὴ μας κυρίως περιορίζεται εἰς τὸν ὀριστικὸν καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ διεξαχθῆ ὁ μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Διάλογος, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τούτου γένηται ἡ ἔγκαιρος προπαρασκευὴ διὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ Διαλόγου. Διὰ τὴν ἐτοιμασίαν δὲ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος καταλόγου μᾶς βοηθοῦν ἡ Ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ρόδου καὶ αἱ

4. Ἴδε ἐπίσημα δακτυλ. Πρακτικά σελ. 9, 15 καὶ 17.
5. Ἱ. Καρμίρη, ἐνθ' ἄν. σελ. 1037.

6. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐπισήμου ἀνακοινωθέντος Irenicon 1966 No 3 σελ. 394.

Η ΑΠΟΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΣΕΠΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΙΟΝ (Η ΔΙΕΞΑΧΘΕΙΣΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ)

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Χίου κ. Παῦλος ἐκφράζων ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὰς προσωπικὰς εὐχαριστίας του ὡς καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς ἐπαρχίας του πρὸς ἡμᾶς, ἀπέστειλεν εἰς ἐμὲ τὸ κατωτέρω ἔγγραφον :

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ἐν Χίῳ τῇ 24ῃ Αὐγούστου 1966

Π ρ ὸ ς
τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Μυτιλήνης κ.κ. Ἰάκωβον

Εἰς Μυτιλήνην

Σεβασμιώτατε Ἅγιε Μυτιλήνης,

Ἄσμενως ἐγενόμεθα κάτοχοι τοῦ ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 2004/3-8-66 Ἑμετέρου ἐγγράφου μετὰ τῆς συνημμένης αὐτῷ ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου τῆς Βενετίας Καρδινάλιου κ. GIOVANNI URBANI ἀναφορικῶς

ἀκουσθεῖσαι ἐδῶ εἰσηγήσεις. Δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν ἐπὶ ἐνὸς καταλόγου θεμάτων, ὅστις νὰ εἶναι συνοπτικὸς καὶ σαφής. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸ θέμα τῆς περιεκτικότητος ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ φρονῶ, ὅτι ὑπάρχουν μὲν ἐν αὐτῇ διάφοροι γινῶμαι, ἀλλὰ σήμερον ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἔχει τὸ πνεῦμά της, τὸ ὁποῖον δὲν μολύνουν ὥστε νὰ παραμορφώσῃ ἀπόψεις ὅπως τοῦ Robinson ἢ ἐκπροσώπων τινῶν τῆς Low Church. Ἡ θεωρία τῆς περιεκτικότητος σήμερον δὲν ἔχει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶχε πρὸ ἐτῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐξετασθῇ. Συμφωνῶ μὲ τὸν ἅγιον Βρυξελλῶν, ὅτι πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τοὺς Ἀγγλικανούς ἐνιαίαν διδασκαλίαν καὶ τὴν αὐθεντίαν, ἡ ὁποία ἐκφράζει αὐτὴν τὴν ἐνιαίαν διδασκαλίαν. Συμφωνῶ καὶ μὲ τὸν ἅγιον Μολδαβίας, ὅτι τὰ 39 ἄρθρα δὲν ἔχουν σήμερον τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν εἶχον παλαιότερον. Νὰ εὐρεθῇ δὲ καὶ κάποια λύσις εἰς τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, διότι ἐπ' αὐτοῦ δὲν συμφωνοῦμεν αἱ Ἐκκλησίαι πᾶσαι»⁷.

Ὁ ἕτερος τῶν ἀντιπροσώπων καθηγητῆς Γ. Κονιδάρης ὑπεστήριξε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 12 Σεπτεμβρίου, ὅτι ἀπρέπει νὰ καταρτίσωμεν κατάλογον θεμάτων, ἥτοι τὴν ἡμερησίαν διάταξιν κατὰ τὴν Ὁρθόδοξον ἀποψιν, ὅταν δὲ αὕτη ἐγκριθῇ ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν μας, τότε δεῖν νὰ συναντηθῶμεν μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν πρὸς καταρτισμὸν τῆς τελικῆς ἡμερησίας διατάξεως. Ἡ διάταξις αὕτη πρέπει νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν. Πρῶτον θέμα θὰ ἐθεώρει ὁ κ. Κονιδάρης «τὸ ἱστορικὸν ζήτημα, ἐὰν οἱ χειροτονήσαντες τὸν Parker ἐδέχοντο τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης καὶ ἐὰν ὑπῆρχεν ἀποστολικὴ διαδοχὴ κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τῆς χειροτονίας. Ἐντεῦθεν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις, ἡ ὁποία ἐγένετο ἐκ μέρους ὀρισμένων Ἐκκλησιῶν, δὲν εἶναι δεσμευτικὴ διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν Διάλογον. Ἐπὶ πλέον ἡ ἀποδοχὴ τῆς προτάσεως τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαραίτητος, διότι θίγει βασικώτατον ζήτημα, διότι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ τίποτε ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ κοινοβουλίου, καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν

ἐγκρίσιν ταύτην προτοῦ ἀρχίσῃ ὁ Διάλογος. Τέλος γεννῶνται τὰ ἐρωτήματα: Ὑπάρχει τὸ ὄργανον εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ὁποῖον θὰ δεσμεύῃ αὐτὴν διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον; Καὶ ποῖαι αἱ συνέπειαι τῆς Intercommunion, τὴν ὁποίαν ἔχει μὲ ἄλλας Ἐκκλησίας; Δὲν ἐπιβάλλεται ἡ διακοπὴ ταύτης;»⁸. Εἰς τὴν ἐπομένῃν συνεδρίαν ὁ κ. Κονιδάρης προσέβη καὶ εἰς τὴν ἐπομένῃν διευκρίνισιν: «Ὡς πρὸς τὰς Ἀγγλικανικὰς χειροτονίας θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ διευκρινίσω, ὅτι εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἐπιβάλλεται νὰ λήξῃ ἡ κατάστασις, καθ' ἣν ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἀνεγνώρισαν, ἄλλαι δὲ δὲν ἀνεγνώρισαν τὰς Ἀγγλικανικὰς χειροτονίας. Δὲν εἶναι ὀρθόν, οὔτε συντελεστικὸν τοῦ κύρους τῆς Ὁρθοδοξίας νὰ προσέλθωμεν εἰς τὸν Διάλογον χωρὶς τὴν διευκρίνισιν τοῦ θέματος τούτου ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Θεωρῶ ἀναγκαῖον ὅλα τὰ αἰτιολογικὰ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνεγνώρισαν τὰς χειροτονίας, νὰ σταλοῦν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὰς Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ἀναγνωρίσει ταύτας, συνοδευόμενα ὑπὸ μιᾶς εἰσηγητικῆς ἐπιστημονικῆς ἐκθέσεως κατὰ τὸ δυνατόν πλήρους, μὲ τὴν θερμὴν σύστασιν νὰ λάβουν ἀμέσως, κατὰ τὸ δυνατόν ταχέως, ἀπόφασιν. Πιθανῶς νὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ ζητήσῃν διευκρινίσεις ἀπὸ τοὺς Ἀγγλικανούς. Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ γίνων διμερεῖς συνομιλίαι δι' ἄλλα θέματα. Ἐλάβομεν κοινὴν ἀπόφασιν. Ἐνωθῶ εἰς τὴν Γ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν τῆς Ρόδου. Διότι εἰσλήθομεν εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν μόνον Διορθόδοξοι συζητήσεις πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν. Ἡ ἐνιαία Πανορθόδοξος πίστις καὶ ἐμφάνισις εἶναι ἀναγκαῖα πάντοτε, μάλιστα δὲ τώρα, θεωρῶ δὲ θεμελιώδη ἀφετηρίαν τῶν συζητηθησομένων θεμάτων τὴν Ἐκκλησιολογίαν (Ἐννοια, περιεχόμενον, καὶ ὄργανον, μυστήρια, ἱεραρχία) καὶ ἔπειτα τὰ ἄλλα κατὰ σειράν. Ἡ διευκρίνισις αὕτη εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῶ, ὅτι χθὲς ἤμην εἰς τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ἐκπροσωπῶ, καὶ ἡ ὁποία ἀνεγνώρισε τὸ κύρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν»⁹.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

7. Πρακτικὰ συνεδρίας 10 Σεπτεμβρίου. Δακτυλ. Πρακτικὰ σελ. 8-9.

8. Δακτυλογ. Πρακτικὰ σελ. 11, συνεδρία ἐνάτη τῆς 12 Σεπτεμβρίου.

9. Αὐτόθι σελ. 17.

μέ την έν καιρῶ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Χίου τμήματος τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, ὅπερ σήμερον φυλάσσεται εἰς τὸ σκευοφυλάκιον τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Βασιλικῆς τοῦ ἁγίου Μάρκου ἐν Βενετία.

Βεβαιωθῆτε, Σεβασμιώτατε, ὅτι ἡ ὡς ἄνω πληροφορία ἐχαροποίησεν ἰδιαιτέρως ἡμᾶς προσωπικῶς καὶ τὸ θεοσεβές πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὰ δὲ δημοσιεύματα τοῦ Τύπου τῆς Χίου ὑπῆρξαν λίαν εὐμενῆ. Ἰδιαιτέρως ἐξήρθη ὑπὸ τοῦ Τύπου ἡ λίαν εὐστοχος κατὰ τὸ παρελθὸν ἐνέργεια Ἰμῶν παρὰ τῷ Καρδινάλιῳ τῆς Βενετίας διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, πολλὰ δὲ τὰ ἐπαινετὰ ἐγράφησαν καὶ διὰ τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Ἰμετέρας Σεβασμιότητος.

Παρακαλῶ, ὅθεν, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ δεχθῆτε τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν προσωπικῶς καὶ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν ποιμνίου δι' ὅσα ἐπράξατε, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐν καιρῶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, τοῦ τόσον εὐλαβῶς τιμωμένου ἐν Χίῳ.

Ἡμεῖς προσωπικῶς θὰ γράψωμεν σχετικῶς εἰς τὸν Πατριάρχην τῆς Βενετίας Καρδινάλιον κ. GIOVANNI URBANI εὐχαριστοῦντες αὐτὸν διὰ τὴν τόσον φιλόφωνα πρὸς Ἰμᾶς ἐπιστολὴν ὡς καὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτοῦ πρόθεσιν τῆς ἐπιστροφῆς, ἐν καιρῶ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Χίου, τμήματος τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, τοῦ ἐν Χίῳ ἀθλήσαντος.

Μετὰ σεβασμοῦ καὶ βαθείας ἀδελφικῆς ἀγάπης
 Ὁ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
 † Ὁ Χίου ΠΑΥΛΟΣ

Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Χίου κ. Παῦλος, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπέστειλεν εἰς τὸν Καρδινάλιον Urbani τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ
 Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ἐν Χίῳ τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου 1966

Τῇ Αὐτοῦ ἁγιότητι τῷ Πατριάρχῃ Βενετίας
 Καρδινάλιῳ κ. GIOVANNI URBANI

Εἰς Βενετίαν - Ἰαλίας

Μακαριώτατε,

Πάνυ ἀσμένως ἐλάβομεν ἐν ἀντιγράφῳ παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου τὴν σεπτὴν Ἰμῶν ἐπιστολὴν, ἥτις ἀνάγεται εἰς τὸ σοβαρώτατον δι' ἡμᾶς, τὸν ἀπὸ 10/μήνου κατασταθέντα Μητροπολίτην καὶ Ἐπίσκοπον Χίου, ὡς καὶ διὰ τὸν θεοσεβῆ λαὸν τῆς Νήσου ταύτης θέμα τῆς ἐν καιρῶ ἐπιστροφῆς τμήματος τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Χίῳ μαρτυρήσαντος.

Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ λίαν εὐχαρίστου περιεχομένου τῆς ὡς ἄνω Ἰμετέρας ἐπιστολῆς ἐνέπλησεν ἡμᾶς προσωπικῶς καὶ τὸν θεοσεβῆ ἡμῶν λαόν, χαρᾶς ἀνυποκρίτου καὶ βαθείας συγκινήσεως. Αἰσθήματα εὐγνω-

μοσύνης βαθείας καὶ πολλῶν εὐχαριστιῶν πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Ἰμετέρας ἁγιότητος πλημμυρίζουν τὰς καρδίας ἡμῶν προσωπικῶς καὶ τοῦ θεοσεβοῦς λαοῦ τῆς Χίου.

Ἡ εὐλογημένη Ἰμῶν ἀπόφασις ὅπως ἅμα τῇ ἐλεύσει ἰδιαιτέρων εὐνοϊκῶν περιστάσεων ἐπιστρέψητε εἰς τὴν αἱματοβρεκτον τῷ ὄντι Χιακὴν γῆν τμήμα τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, ἀποτελεῖ ἀπτόν δεῖγμα τῆς εἰλικρινοῦς ἀδελφικῆς φιλίας καὶ περιττανον ἀπόδειξιν τῆς εὐλογημένης προσπαθείας, ἥτις ἤρξατο τελευταίως, διὰ τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐνότητά ὅλων.

Ἐπὶ τούτοις τελοῦντες ἐν γλυκεῖα προσμονῇ νεωτέρων καὶ λίαν εὐχαρίστων εἰδήσεών Σας περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τμήματος ἔστω τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, παρακαλοῦμεν Ἰμᾶς ὅπως δεχθῆτε τὴν εἰλικρινῆ ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων σεβασμοῦ, τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ σεπτὸν Ἰμῶν πρόσωπον, ἡμῶν προσωπικῶς, τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἰμετέρας Μητροπόλεως.

Μετὰ σεβασμοῦ καὶ βαθείας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Ἀσπάζομαι Ἰμᾶς ἐν φιλήματι ἁγίῳ
 † Ὁ Χίου ΠΑΥΛΟΣ

Ὡς γνωστόν, ὁ Κύριος δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἐπιζήση ὁ ἀδελφός διὰ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν ὑπόθεσιν. Τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν πρὶν ἀκόμη συμπληρώσῃ ἔτος ἀπὸ τῆς χειροτονίας του εἰς Ἐπίσκοπον καὶ εἰς ἡλικίαν 43 ἐτῶν. Καὶ οὕτω μετὰ τὴν χηρείαν τοῦ Μητροπολ. Θρόνου ἠναγκάσθη καὶ πάλιν, ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ Τοποτηρητοῦ, νὰ ἐπαναλάβω τὰς ἐνεργείας καὶ συνεννοήσεις μου μετὰ τοῦ Καρδινάλιου τῆς Βενετίας, ἀποστείλας αὐτῷ τὸ κατωτέρω ἔγγραφον :

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ἹΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ

Ἄριθ. Πρωτ. 1966

Ἐν Χίῳ τῇ 21ῃ Ὀκτωβρίου 1966

Τῇ Αὐτοῦ ἁγιότητι τῷ Πατριάρχῃ τῆς Βενετίας Καρδινάλιῳ Κυρίῳ Τζοβάννι - Οὐρμπάνι
 Εἰς Βενετίαν

Σεβασμιώτατε,

Τὴν 18ην Σεπτεμβρίου ἐπιστρέφων ἐκ Βιέννης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπέρασα ἀπὸ τὴν Βενετίαν, ἵνα ἐπισκεφθῶ τὴν Ἰμετέραν ἁγιότητα καὶ μεταβιβάσω διὰ ζώσης τὰς θερμοτάτας εὐχαριστίας ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Χίου διὰ τὴν ἱερὰν ἀπόφασιν ἣν ἐλάβετε περὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὴν Χίον μέρους τῶν σεπτῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, τοῦ ἐν Χίῳ μαρτυρήσαντος.

Ἀπὸ τὸν ἀντιπρόσωπόν Σας ἔμαθον ὅτι ἀπουσιάζετε εἰς τὴν Ρώμην. Ἐκ Βενετίας κατηυθύνθητε εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ἔτυχον ἰδιαιτέρας περιποιήσεως ἀπὸ τὸν ἀδελφόν Ἐπίσκοπον κ. WILLBRANDS Πρόεδρον Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ἐνότητά τῶν χριστιανῶν καὶ τὸν Γραμματέα αὐτοῦ π. PIERRE DYPREY

παρὰ τῶν ὁποίων ἔμαθον ὅτι τὴν προτεραιάν εἶχετε ἀναχωρήσει ἐκ Ρώμης.

Πιστεύω νὰ ἐλάβετε τὸ ἀπὸ 4-10-1966 γράμμα τοῦ Μητροπολίτου Χίου Παύλου.

Σὰς ἀναγγέλλω μετὰ βαθείας λύπης ὅτι ὁ ἀδελφὸς Παῦλος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰς ἡλικίαν 44 ἐτῶν μετὰ 10/μηνον ποιμαντορίαν καὶ ἐκηδεύθη χθὲς ἐν συντριβῇ ψυχῆς.

Ἦδη ἀνέλαβον καὶ πάλιν ἐγὼ ὁ γείτων Μητροπολίτης τῆς νήσου Μυτιλήνης Ἰάκωβος τὰ καθήκοντα τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς χερσαίας Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, μέχρις οὗ ἐκλεγῆ ὁ νέος Μητροπολίτης καὶ ἐπομένως διὰ τὸ θέμα τῆς ἀποδόσεως εἰς τὴν Χίον τῶν Ἱερῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου ἐγὼ θὰ ἔχω τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐθύνην ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ συνεργασθῶ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος.

Καὶ ἤδη θὰ ἐπιτρέψητε νὰ παρακαλέσω Ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε ἀδελφέ, ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ μᾶς πληροφορήσητε περὶ τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὅποιον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραλάβωμεν τὰ ἱερά Λείψανα ἐκ Βενετίας, ἵνα δυνηθῶμεν ἐγκαίρως νὰ ἐτοιμάσωμεν τὴν ὄλην ἐργασίαν διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἱερῶν τελετῶν, αἵτινες θὰ γίνουσι διὰ τὴν ὑποδοχὴν τόσον εἰς Ἀθήνας, ὅσον καὶ εἰς τὴν Χίον, τὴν νῆσον ἔνθα ἐμαρτύρησεν ὁ Ἅγιος.

Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε καὶ πάλιν τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας τῶν χριστιανῶν τῆς Χίου διὰ τὴν εὐλογημένην χειρονομίαν ποὺ κάμετε εἰς αὐτούς, ἐπιτρέψατε δὲ νὰ διαβεβαιώσω Ὑμᾶς ὅτι ὅλη ἡ Νῆσος τελεῖ ὑπὸ τὸ κράτος βαθείας καὶ ἱερᾶς συγκινήσεως καὶ ἀναμένει με ἀγωνίαν τὴν εὐτυχῆ ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀξιωθῆ τῆς μεγάλης τιμῆς, χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν Σας εὐλογίαν, νὰ δεχθῆ τὰ λείψανα τοῦ προστάτου Ἁγίου τῆς.

Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης
καὶ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου
† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ
Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

Εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ὁ Καρδινάλιος ἀπέστειλεν τὸ κάτωθι ἐπίσημον γράμμα, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν λύπην διὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ Μητροπολίτου Χίου Κυροῦ Παύλου καὶ ἀναγγέλλει εἰς ἐμὲ καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Χίου τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασίν του διὰ τὴν ἀποστολὴν, κατὰ τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν, λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου.

Τὸ γράμμα ἔχει ὡς ἑξῆς :

Βενετία, 29 Νοεμβρίου 1966

Ἀριθμ. πρωτ. 513/66

Ὁ Καρδινάλιος Πατριάρχης
Βενετίας

Πρὸς
τὴν Αὐτοῦ Σεβασμιότητα
τὸν Μητροπολίτην κ. Ἰάκωβον
Εἰς Χίον - / ΕΛΛΑΔΑ /

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,
Τώρα μόλις δύναμαι νὰ ἀπαντήσω εἰς τὴν προσφιλῆ

καὶ λίαν εὐχάριστον ἐπιστολήν Σας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21-10-1966, μετὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν χθὲς ἀναγνώρισιν τῶν Ἁγίων λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, περιεχομένων ἐντὸς τῆς ἱστορικῆς σαρκοφάγου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Εἶναι ἰδική μας διακαῆς ἐπιθυμία νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν θεοσεβῆ Ἐκκλησίαν τῆς Χίου, τὸ δεξιὸν μηριαῖον ὅστουν τοῦ Ἁγίου, ποὺ εὐρέθη ἀνεπαφον, εἰς ἔνδειξιν μεγάλου σεβασμοῦ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ὁποίαν Σεῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκπροσωπεῖτε καὶ εἰς ἀπόδειξιν ἀδελφικῆς καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης.

Περίπου κατάλληλος χρόνος διὰ τὰς τελετάς, σκεπτόμεθα ὅτι εἶναι καλὸν νὰ ὀρισθῆ ἡ προσεχῆς Ἄνοιξις καὶ εἰς ἐποχὴν ποὺ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης θὰ θεωρήσῃ κατάλληλον, διαπραγματευόμενοι φυσικὰ μὲ μεγαλύτεραν ἄνεσιν τὰς λεπτομερείας τῆς παραδόσεως.

Βαθύτατα λυπούμενος διὰ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ Μητροπολίτου Κυροῦ Παύλου καὶ πνευματικῶς ἠνωμένος με τὸν μεγάλον πόνον τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, Σὰς διαβεβαιῶ ὅτι εἰς τὰς προσευχάς μου θέλω ἀναπέμψῃ εἰδικὴν δι' Αὐτὸν ἐπιμνημόσυνον προσευχὴν.

Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς ποὺ δύναμαι νὰ κομίσω παρηγορίαν καὶ χαρὰν εἰς τὴν εὐσεβῆ Ἐκκλησίαν τῆς Χίου διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου, τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία τῆς Βενετίας ἀποφασίζει νὰ παραδώσῃ, με τὸ πνεῦμα τῆς Οἰκουμένης ἀδελφότητος καὶ ἐγκαρδίου φιλίας.

Δεχθῆτε ἐπὶ τοῦ παρόντος, Σεβασμιώτατε, τὴν εἰλικρινῆ μου ἀφοσίωσιν καὶ τὸν ἀδελφικὸν μου ἐν Κυρίῳ ἀσπασμόν.

Θεοσεβῶς
GIOVANNI URBANI
Πατριάρχης

Τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος ἀνεκοινώσαμεν ἐπισήμως εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Χίου τὴν 6ην Ἰανουαρίου 1967 μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων. Ὅλοι οἱ Χριστιανοί, δακρύνοντες, ἤκουσαν με ἀνέκφραστον χαρὰν ὅτι ἐπίκειται ἡ ἐπιτροπὴ τῶν λειψάνων τοῦ προσφιλοῦς καὶ προστάτου ἁγίου τῶν Ἰσιδώρου.

Ἡμεῖς ἐκρίνομεν καλὸν νὰ μὴ προβῶμεν εἰς ἐνεργείας διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ προγράμματος τῶν τελετῶν, αἵτινες θὰ γίνουσι ἐν Ἀθήναις καὶ Χίῳ κατὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ἁγίων λειψάνων, ἐφ' ὅσον ἐπίκειται ἡ πλήρωσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ἀλλὰ νὰ ἀφήσωμεν εἰς τὸν νέον Ἱεράρχην τῆς Χίου νὰ ἀσχοληθῆ με τοῦτο. Δι' ὃ καὶ ἀπεστείλαμεν εἰς τὸν Καρδινάλιον τῆς Βενετίας κ. Giovanni Urbani τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν με τὴν ὁποίαν ἐκλείσαμεν διὰ τὸν ἑαυτὸν μας τὴν ἱεράν ταύτην ὑπόθεσιν.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

10. Ἐκκλησιαστική πειθαρχία.

Πέραν τῶν ἐνδεικτικῶς ἀναγραφέντων ἐν τέλει τῆς προηγουμένης παραγράφου, τὸ ζήτημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας ἐνέχει μεγίστην σημασίαν ἐξ ἐπόψεως δεοντολογικῆς· διὸ καὶ ἐξετάζεται ἐνταῦθα ἀναλυτικώτερον.

1. Ἐν πρώτοις ἐξεταστέον τίς ἡ σχέση τῆς αὐστηρότητος καὶ τῆς ἐπιεικειᾶς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας.

Κατ' ἀρχήν, προκειμένου περὶ ἐκκλησιαστικῶν

προσώπων, θεωρουμένων κατὰ τεκμήριον ὡς πνευματικῶν προσώπων, θὰ ἔπρεπε νὰ θεωρῆται εὐλογον, ὅπως ἡ τελεία ἀγάπη, ἥτις «ἐξωβάλλει τὸ νόβον», ρυθμίζη τὰ ἐκάστοτε προκύπτοντα ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας ἀπὸ περιωπῆς καὶ μετὰ πάσης ἀνωτερότητος καὶ ἐν ἐφαρμογῇ πάντοτε τῆς ἀποστολικῆς παραγγελίας «τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γυνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις».

Εἰς τοῦτο βεβαίως δύναται νὰ ἀντιταχθῇ τὸ τῆς Γραφῆς «δυνατοὶ δυνατῶς ἐτασθή-

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΙΟΥ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Ἀριθ. Πρωτ. 74

Ἐν Χίῳ τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου 1967

Τῷ Ἐκλαμπροτάτῳ Καρδινάλιῳ
καὶ Παρτιάρχη τῆς Βενετίας
Κυρίῳ GIOVANNI URBANI

Εἰς Βενετίαν

Σεβασμιώτατε,

Εὐρίσκομαι ἀπὸ τῆς χθὲς εἰς τὴν Νῆσον Χίον.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῆτε πόσῃ χαρὰν προσέκαλεσεν καὶ πόσῃ παρηγορίαν ἔφερεν εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Νήσου Χίου τὸ περιεχόμενον τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποσταλέντος ὑπ' ἀριθμ. 513/66 καὶ ἀπὸ 29-11-66 Γράμματος τῆς Ἑμετέρας ἀγαπητῆς Σεβασμιότητος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐδηλώσατε ἐπισήμως ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Βενετίας ἀπεφάσισε πλέον ὀριστικῶς νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Χίου, τμῆμα τῶν ἱερῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου ἐξ ἐκείνων, ἅτινα φυλάσσονται ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος εἰς τὴν ἱστορικὴν σαρκοφάγον τοῦ Παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου, τὸ ὁποῖον στολίζει τὴν Χρυσὴν Βασιλικὴν τοῦ ἁγίου Μάρκου, εἰς ἐνδειξὴν ἀδελφικῆς καὶ εὐκρινοῦς ἀγάπης καὶ ὡς δέγμα τῆς οἰκουμενικῆς ἐνότητος τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς Σας ἀνεκοινώσαμεν χθὲς ἐπισήμως εἰς τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς πόλεως Χίου κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων καὶ μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων, ἡ ὁποία γίνεται κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα ἔθιμα εἰς τὸν λιμένα παρὰ τὰ θάλασσαν. Ὅλοι οἱ Χριστιανοί, δακρύνοντες ἀπὸ συγκίνησιν, ἤκουσαν τὴν χαρμύσινον εἶδῃσιν ὅτι ὁ προσφυλῆς των Ἅγιος Ἰσιδωρος, ὁ ὁποῖος καθηγάσεν τὴν Νῆσον διὰ τοῦ μαρτυρικοῦ αἵματος, θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου του, ἔστω μὲν ἐν τμῆμα τῶν ἱερῶν λειψάνων του.

Ἐπειδὴ πρόκειται κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτάς νὰ πληρωθῇ ἡ προσφάτως, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Μητροπολίτου Χίου Παύλου, χηρεύσασα Μητρόπολις Χίου δι' ἐκλογῆς νέου Ἱεράρχου, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ ἀναμείνωμεν τὸν νέον Μητροπολίτην διὰ νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν αὐτοῦ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, ἵνα αὐτός, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς

Ἑλλάδος καὶ τῶν Τοπικῶν παραγόντων, καταρτίσῃ τὸ πρόγραμμα τῶν τελετῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ γίνουσι τόσον εἰς τὰς Ἀθήνας ὅσον καὶ εἰς τὴν Χίον, τῇ συμμετοχῇ βεβαίως καὶ τῆς ἀντιπροσωπειᾶς τοῦ Ἑμετέρου Πατριαρχείου, διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ παραλαβὴν τῶν ἱερῶν λειψάνων, συνεννοούμενος ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Ἑμετέρας Σεβασμιότητος, ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τῆς παραδόσεως τούτων.

Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Χίου διὰ τὴν συμμετοχὴν Σας εἰς τὴν μεγάλην λύπην ποὺ ἐδοκιμάσαμεν ὅλοι ἐπὶ τῇ τόσον προῶρῳ ἐξόδῳ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου τοῦ προσκαίρου, τοῦ Μητροπολίτου Χίου Κυροῦ Παύλου καὶ διὰ τὰς προσευχὰς ἃς ἀνεπέμφατε πρὸς τὸν Κύριον διὰ τὴν αἰώνιαν ἀνάπαυσιν τῆς μακαρίας ψυχῆς αὐτοῦ.

Θὰ ἐπιτρέψῃτε, παρακαλῶ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ Σᾶς πληροφορήσω ὅτι ἐπόνεσα βαθύτατα διὰ τὴν μεγάλην δοκιμασίαν ἣν ὑπέστη ἐσχάτως ἡ ὠραία καὶ ἱστορικὴ πόλις Σας ἐκ τῶν γενομένων καταστρεπτικῶν πλημμυρῶν καὶ ὅτι κατὰ τὰς δυσκόλους ἐκείνας ἡμέρας εἵμην νοερῶς πλησίον Σας μετέχων εἰς τὴν δοκιμασίαν καὶ προσευχόμενος διὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ κακοῦ.

Εἴθε ὁ Κύριος νὰ δίδῃ εἰς τὴν Σεβασμιότητά σας ὑγείαν καὶ δύναμιν εἰς ἕτη πολλὰ καὶ νὰ εὐλογῇ δαψιλῶς τὸ ποιμαντορικὸν ἔργον Σας, προστατεύων τὴν πόλιν καὶ ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν Σας ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

Δεχθῆτε, παρακαλῶ, τὴν εὐκρινῆ ἀγάπην καὶ τὸν ἀδελφικὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν.

Ὁ Μητροπολίτης τῆς Νήσου Μυτιλήνης
καὶ Τοποτηρητῆς τῆς Ἐκκλησίας Χίου
† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, διὰ τὴν ἱστορίαν, εἰς τὴν ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 76/10-1-1967 ἐγγράφου ἡμῶν.

Ἦδη ἀπόκειται εἰς τὸν νέον Μητροπολίτην Χίου, τὸν ὁποῖον θὰ ἐκλέξῃ συντόμως ἡ σεπτὴ Ἱεραρχία, τὸ ἔργον τῆς παραλαβῆς καὶ ὑποδοχῆς τῶν σεπτῶν λειψάνων τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Χίου ἁγίου Ἰσιδώρου.

(Τέλος) † Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

σονται», ὅπερ σημαίνει ὅτι εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας πνευματικούς ἀνθρώπους, οἵτινες θεωροῦνται «δυνατοί», δὲν ἔχει θέσιν τόσον ἢ ἐπιείκεια, ἥτις μᾶλλον «τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βασιτάζει», ἀλλ' ἢ αὐστηρότης καὶ ὁ ἔντονος ἔτασμός καὶ ζωηρὸς ἔλεγχος καὶ ἰσχυρὸς κολασμός, καθόσον εἶναι ἀπαράδεκτον καὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ὑπόστασιν, νὰ σφάλωνται καὶ νὰ παρεκτρέπωνται καὶ ἐν γένει νὰ υποπίπτωσιν εἰς ἀντιπειθαρχικὰς παραβάσεις.

Ἐκ τῶν πραγμάτων ὅμως ἀποδεικνύεται ὅτι οὔτε πάντες οἱ ἐκκλησιαστικοὶ λειτουργοὶ διαθέτουσι—δυστυχῶς—τὸν ὑψηλὸν τοῦτον βαθμὸν πνευματικότητος, τὸν τηροῦντα πάντοτε ὑψηλὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὸ λειτουργημά του, οὔτε ἀρκεῖ πολλάκις ἢ ἥπια καὶ ἐπιεικὴς ἀντιμετώπισις τῶν παρεκτραπέτων, ἵνα ἀνακαλέσῃ τούτους εἰς μετάνοιαν καὶ διόρθωσιν.

Διὰ τοῦτο παρίσταται ἀνάγκη συγκερασμοῦ τῶν δύο ἀπόψεων, αὐστηρότητος καὶ ἐπιεικείας. Εἶναι δὲ δυνατόν, καὶ ἐνδείκνυται πολλάκις, νὰ συνυπάρχωσιν ἀμφοτέραι ἀνάμεικτοι ἐν τῇ κρίσει καὶ τῇ ἀποφάσει. Δυνατὸν ἄλλοτε, ἵνα, κατὰ τὰ πρόσωπα καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸν βαθμὸν τοῦ παραπτώματος, γίνεται χρῆσις ὅτε μὲν τῆς ἐπιεικείας ὅτε δὲ τῆς αὐστηρότητος. Καὶ εἰς τὴν μίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν πάντως ἢ ἀγάπη δέον νὰ εἶναι τὸ κίνητρον τοῦ ἀρμοδίως ἐλέγχοντος τὸν παρεκτραπέντα, καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν διόρθωσιν τούτου. Ἄλλὰ καὶ τῆς θεραπείας τῶν δημιουργηθεισῶν καταστάσεων (ἀρσεως ἢ καταπαύσεως τοῦ σκανδαλισμοῦ τῶν πιστῶν, προσγενομένης ἀδικίας ἢ ἀνωμαλίας, ἐκρύθμου καταστάσεως κ.λ.π.) δέον νὰ καταστοχάζεται ὁ πειθαρχικὸς ἔλεγχος καὶ κολασμός. Εἰς πολλάς δὲ τοιαύτας περιπτώσεις, ἢ «ῥάβδος παίδευσεως» ἔχει μᾶλλον τὸν λόγον, τ.ἔ. ἢ αὐστηρότης, πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας, καὶ «ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι». Τὸ δὲ φιλόανθρωπον καὶ φιλάδελφον μόνον εἰς ἑλαφρὰς περιπτώσεις ἔχει ἐφαρμογήν, ἢ δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ δι' ἄλλης μερίμνης ὑπὲρ τοῦ ἐκπεσόντος (π.χ. περιθάψεως κλπ.), οὐδέποτε δ' εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πληρώματος Αὐτῆς.

2. Ἡ ἔννοια τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας εἶναι σαφής. Πᾶς ἀνήκων εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀργανισμόν, ποιμαίνων ἢ ποιμαίνόμενος, ὀφείλει ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἐμφανίζῃ πλήρη συνέπειαν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεών του, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ συνειδητοποιῇ τὴν ἔννοιαν τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως καὶ νὰ μὴ ἐνεργῇ ποτε κατὰ παράβασιν τῆς ἱεραρχίας, μηδὲ νὰ καταφρονῇ τῶν προϊσταμένων αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν. Εἶναι συναφῆ ταῦτα πρὸς θεμελιώδη περὶ Ἐκκλησίας διδάγματα, περὶ ὧν ὁ Ἀπ. Παῦλος ἔλεγε, ὅτι ὁ Θεὸς «ἔθετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ... ποιμένας... πρὸς

τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων... εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. δ' 11–12), τονίζων οὕτω τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς συγκεροτημένου Σώματος, καὶ δὴ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εὐλόγως συνοδεύονται ὑπὸ τῶν περὶ πειθαρχίας εἰδικωτέρων λόγων τοῦ Ἀποστόλου: «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε...» (Ἐβρ. ιγ' 17).

Δυστυχῶς ὅμως τὸ φρόνημα τοῦτο ἀπέλιπε πολλάκις—καὶ δὴ ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις—πολλοὺς, λαϊκοὺς τε καὶ κληρικοὺς παντὸς βαθμοῦ, οἵτινες, ἐπὶ προφάσει ζήλου καὶ συντηρητικότητος (ὀρθότερον ἐξ ἐγωΐσμου ἢ φανατισμοῦ) εἶτε ἀνατρέπουσι τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξιν, καὶ ἀξιούσιν, ἵνα οἱ ποιμαίνοντες ἄγωσι καὶ φέρωσι τοὺς ποιμένας, εἶτε καταλύουσι πᾶσαν ἔννοιαν ἱεραρχίας, διεκδικοῦντες οἱ ὑφιστάμενοι νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τοὺς προϊσταμένους, ἢ ἢ μειονοψηφία νὰ ἰσχύσῃ ὑπὲρ τὴν πλειονοψηφίαν. Καὶ ναὶ μὲν, ὡσάκις καὶ ὅπου τίθεται ζήτημα συνειδήσεως, ἰσχύει πρὸ παντὸς τὸ «δεῖ πειθαρχεῖν Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις». ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο εἶναι πολλάκις ὑποκειμενικὸν ζήτημα, συνδεόμενον μὲ ὑποκειμενικὰς κρίσεις καὶ ἀπόψεις, ἀναγκαιῶς στασιαζομένης καὶ ἐπιμάχους καὶ ἀντιλεγόμενας, διὰ τοῦτο προέχει ἡ ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας, ἀρμοδίως ἐκπροσωπούμενης, καὶ δὴ διὰ τοῦ συλλογικοῦ (τ.ἔ. συνοδικοῦ) Αὐτῆς ὄργανου, οὐτινὸς ἐφορεύει ἀεὶποτε τὸ Πανάγιον Πνεῦμα καὶ «ὁδηγεῖ εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν» (Ἰω. ιστ' 13). Πᾶς δ' ὅστις ὑποκαθιστᾷ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην εἰς ὅ,τι ἀρμοδίως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀποφασίζεται, ἀξιών ὅτι ἐκφράζει αὐτὴ τὸ αὐθεντικότερον φρόνημα, οὔτε ὀρθοδοξεῖ, ἀλλὰ προτεσταντίζει μᾶλλον, οὔτε συνέχει αὐτὸν ἢ πίστις ὅτι ζῆ Κύριος καὶ ἐνεργεῖ ἀσφαλέστερον πάντοτε διὰ τῆς συντεταγμένης Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, παρακεκινδυνευμένοι δὲ εἶναι οὐχὶ σπανίως αἱ μεμονωμένοι καὶ ἑξάλλοι φωναί. Πάντως δὲ ὡς γνωρίζῃ, ὅτι δὲν οἰκοδομεῖ, ἀλλὰ κρημνίζει, καὶ κρίμα μέγα ἐφ' ἑαυτοῦ σωρεύει, καταφρονῶν ἢ ὑπερφρονῶν τῆς Ἐκκλησίας.

3. Ὡς γνωστόν, ἡ ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία καθορίζει, ὅπως πᾶς πρεσβύτερος ἢ διάκονος (ἢ μοναχός, ἢ ἐκ τῶν λεγομένων κατωτέρων κληρικῶν), ἀλλὰ καὶ πᾶς λαϊκός, ἔχη τὴν ἀναφορὰν του πρὸς τὸν οἰκεῖον Ἐπίσκοπον, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ «εἰς ἔργον διακονίας» καὶ «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων» (Ἐφεσ. δ' 12). Οἱ δὲ ἐπίσκοποι ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν των πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον. Ὅπου δὲ ὑπάρχει μητροπολιτικὴ ἢ Πατριαρχικὴ διοργάνωσις, οἱ ἐπίσκοποι ἀναφέρονται εἰς τὸν μητροπολίτην των, οἱ δὲ μητροπολίται εἰς τὸν Πατριάρχην. Καὶ πάντες ἐν τέλει εἰς τὴν Σύνοδον.

Ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς ἀπορρέουσι τὰ ἐπὶ μέρους ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας.

Ἀπὸ τῆς παλαιοχριστιανικῆς ἐκείνης διακηρύξεως τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, καθ' ἣν «χωρὶς Ἐπισκόπου Ἐκκλησία οὐ καλεῖται», μέχρι σήμερα, ἰσχύει ὡς ἀκραιφνῆς ὀρθόδοξος παράδοσις τὸ «μηδὲν ἐπιτελείτωσαν» οἱ καθ' ἕκαστον τόπον κληρικοί «δίχα γνώμης (τοῦ οἰκείου) ἐπισκόπου». Δὲν πρόκειται περὶ δουλικῆς καὶ ἀνελευθέρου ἐξαρτήσεως τούτων ἐξ ἐκείνου, ἀλλὰ περὶ ἐκουσίας ὑποταγῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπεροχικῆς τοῦ ἐπισκόπου θέσεως ἣν κατέχει οὗτος θείῳ δικαίῳ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν τῷ ὀρθόδοξῳ δὲ κλίματι συγκερνᾶται ἡ ἐλευθερία μετὰ τῆς πειθαρχίας. Κατακρίνεται τ.ξ. ὁ ἀπόλυτος δεσποτισμός, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔχει θέσιν ἡ μετὰ σεβασμοῦ τῆς προσωπικότητος ἐκάστου ἐφαρμογὴ ἀνωτέρας καὶ εὐγενεστέρως δεοντολογίας εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκκλησ. πειθαρχίας.

Βεβαίως συγχέονται ἐνίοτε ἐν τῇ πράξει τὰ ὅρια ἐλευθερίας καὶ πειθαρχίας. Καὶ ἄλλοτε μὲν χαλαροῦνται ἡ πειθαρχία, ἐξ ἀμέτρου ἐλευθεριότητος, ἄλλοτε δὲ ἐπιβάλλεται αὐτῇ ἐπιτακτικώτερον τοῦ δέοντος, ἐξ ὑπερβολικῆς χρήσεως τῆς ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας. Τὸ ἄριστον πάντως κεῖται ἐν τῷ μέσῳ. «Τ ἡ ν ἔ λ ε υ θ ε ρ ί α ν τ ὶ ν τ ἔ κ ω ν τ ο ὕ Θ ε ο ὕ» ἔχοντες ὡς γνώμονα πάντες, προϊστάμενοι καὶ ὑφιστάμενοι, δέον νὰ ἀμιλλῶνται, ἵνα ὑπερβάλλωσιν ἀλλήλους, οἱ μὲν διὰ τῆς ἀγάπης οἱ δὲ διὰ τοῦ σεβασμοῦ, ἀμφοτέρω δὲ διὰ τοῦ ζήλου, ὅπως «μ ἡ μ ω μ η θ ἦ ἡ δ ι α κ ο ν ί α».

Συνάγεται ἐκ τούτων ὅτι, καὶ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον οἱ λοιποὶ κληρικοί, καὶ πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον οἱ Ἐπίσκοποι, ὀφείλουσιν ὑποταγῆν καὶ σεβασμόν, συμμορφούμενοι ἀπροφασίστως πρὸς τὰς ἐντολὰς αὐτῶν. Ἐάν δὲ ποτε ὑπάρχη ἀντίρρησης ἢ ἐπιφύλαξις διὰ τὴν ὀρθότητα ἐντολῆς ἢ ἀποφάσεώς τινος, ἡ δεοντολογία ἀξιοῖ καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ ἐν ἄλλαις ἐξουσίαις ἰσχύει (καὶ δὴ ἐν τῷ Στρατῷ). Ἦτοι ἡ ἐντολὴ καὶ ἀπόφασις θεωρεῖται ἰσχύουσα μέχρις ἀνακλήσεως ἢ τροποποιήσεως. Καὶ ὑποχρεοῦνται πᾶς τις εἰς συμμόρφωσιν πρὸς ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, δικαιούμενος μόνον νὰ ὑποβάλλῃ τὰς ἀπόψεις ἢ τὰ παράπονα αὐτοῦ, ἀ ρ μ ο δ ί ω ς πάντοτε καὶ ἱ ε ρ α ρ χ ι κ ῶ ς, μηδαμῶς δ' ἐνεργῶν παρὰ τὴν κειμένην ἀπόφασιν, ἐὰν μὴ αὕτη ἀναθεωρηθῇ.

Οὐ μόνον δὲ πρὸς τὴν Σύνοδον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Προκαθήμενον ἐποφείλεται ἰδιάζουσα τιμὴ καὶ σεβασμός. Καὶ πρὸς τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ δὴ τοὺς πολίους ὀφείλουσιν οἱ νεώτεροι σέβας αὐθόρμητον καὶ εὐγένειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Εἰς ἄλλα Σώματα ἔχοντα αὐστηρὰν ἐσωτερικὴν ἱεραρχίαν, πᾶς ἀρχαιότερος ἀπλῶς, θεωρεῖται οἰονεὶ βαθμολογικῶς ἀνώτερος παντὸς νεωτέρου ἰσοβάθμου. Εἰς ἀνώτατα δ' ἀκαδημαϊκὰ ἰδρύματα ἐάν τις προϋπήρξε μαθητῆς ἐτέρου ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου, οὐδαμῶς ἀντικρῦζει ποτὲ τοῦτον ὡς ἀπλοῦν συνάδελφον· ἀλλὰ θεωρεῖ σεμνότατα τοῦτον ὡς ὑπερκείμενον αὐτοῦ. Τί νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς πρὸς ταῦτα, ὅταν μάλιστα ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἀξίωσιν τοῦ Ἀποστόλου, ἵνα θεωρῶμεν «ἀλλήλους ὑπερέχοντας ἑαυτῶν» ;

Τὸ ἐλάχιστον, ὅπερ ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῶν, εἶναι, ἵνα μετὰ συστολῆς καὶ ἀνευ προπετείας φερῶμεθα πρὸς ἀλλήλους («τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι»), μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς πρεσβύτας, καὶ δὴ τοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐξόχως ἐξαιρομένους μεταξὺ τῶν συνεπισκόπων, ὀφειλόντων «εἶδέναι τὸν ἑαυτῶν Π ρ ὠ τ ο ν».

Τιμᾶ ἄλλως τε ἑαυτὸν, καὶ τὴν μόρφωσιν καὶ ἀγωγὴν καὶ ψυχικὴν αὐτοῦ καλλιέργειαν βεβαιοῖ πᾶς μὴ καταφρονῶν θεσμῶν καὶ προσώπων «ἐν ὑπεροχῇ» ὄντων. Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι, ἀντὶ ἄλλων συνάφων δεοντολογικῶν παρατηρήσεων, ἀρκεῖ νὰ ἐπαυξήσωμεν τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν φρόνημα καὶ νὰ αἰσθανώμεθα τοὺς κειμένους θεσμούς (Ἐπίσκοπον—Ἱ. Σύνοδον—Προκαθήμενον—Πρεσβεία χειροτονίας κλπ.) ὡς ἐπιβαλλομένους εἰς τὴν συνείδησιν ἡμῶν καὶ ἄγοντας ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως εἰς σεβασμόν καὶ πειθαρχίαν.

Καὶ μία εἰσέτι διασάφησις εἶναι ἀπαραίτητος. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ Ἀνωτάτη μὲν Ἀρχὴ εἶναι ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας, ἐντολοδόχος δ' Αὐτῆς θεωρεῖται ἡ λεγομένη Διαρκῆς Ἱ. Σύνοδος. Οἱ Ἀρχιερεῖς καθ' ἕκαστον ὑπόκεινται εἰς ἀμφοτέρας ὡς εἰς προϊσταμένους Ἀρχάς. Δὲν νοεῖται δ' ὅπως εἰς Ἱεράρχης ἢ δύο ἢ τρεῖς ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Δ.Ἱ. Σύνοδον, προβάλλοντες ἐναντὶ Αὐτῆς νῦξη-μένον κύρος, καθὼς μέλη τῆς Ἱεραρχίας. Διότι καθ' ἑαυτὸν πᾶς Ἱεράρχης ἔχει τὴν Δ. Ἱ. Σύνοδον Προϊσταμένην Ἀρχήν. Μόνον δ' ὅταν ἡ Ἱεραρχία εὐρίσκειται ἐν συνελεύσει, ἢ ὅταν συλλογικῶς ζητῆται ἡ σύγκλησις Αὐτῆς, ἢ ὅταν οὕτω συλλογικῶς τίθεται ζήτημά τι, δύνανται οἱ ἀπαρτίζοντες τὸ Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, ἢ μείζον τμήμα αὐτοῦ, νὰ ὀμιλῶσι μετ' αὐθεντίας πρὸς τὴν Δ.Ἱ. Σύνοδον. Ἄλλως ὑπόκεινται οὗτοι εἰς τὸν ἔλεγχον Αὐτῆς καὶ οὐχὶ ἀντιστρόφως.

4. Τέλος, παρίσταται ἀνάγκη νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ ἀφορῶντα εἰς ζητήματα ἐκκλ. πειθαρχίας, σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὸ ἔργον τῶν Ἱ ε ρ ο κ η ρ ὕ κ ω ν καὶ Κ α τ η χ η τ ὶ ν ἀφ' ἐνός, καὶ τῶν θρησκευτικῶν Σ ω μ α τ ε ῖ ω ν καὶ Ὁ ρ γ α ν ὡ σ ε ω ν ἀφ' ἑτέρου.

Εὐπρόσδεκτος βεβαίως καὶ χρήσιμος ἡ προσφορὰ τῶν ἐκ τῆς ιδιωτικῆς πρωτοβουλίας προερχομένων θρησκευτικῶν «Κινήσεων». Ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητον ὁμως προϋπόθεσιν ὅτι αὕτη θὰ τελεῖ ἐν συνεργασίᾳ ἀπολύτῳ μετὰ τῶν κατὰ τόπον Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν. Ἡ συνεργασία δὲ αὕτη νοεῖται ὄχι τυπικὴ καὶ προσχηματικὴ ἀπλῶς, καλύπτουσα ἐν τῇ πραγματικότητι ἑτεροκινήτους φορεῖς συνθημάτων καὶ ἐπιδιώξεων ἰδιοτελῶν ἢ ἐξτρεμιστικῶν ἢ μὴ ἡγγυημένως ἐποικοδομητικῶν. Οἱ μὲν ἐντεταγμένοι εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Ὄργανισμὸν Ἱεροκήρυκες καὶ Κατηχηταί, ὡς παρ' ἡμῖν οἱ ὀργανικῶς ἀνήκοντες εἰς τὸν Ο.Δ.Ε.Π. ἢ τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, τελοῦσι βεβαίως ὑπὸ τοὺς κατὰ τόπους Ἱεράρχας, καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν καθοδήγησιν αὐτῶν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Θά ἀντιδράση.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιτίθεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὡς ἀνεγράφη, ἐκφρασθεῖσαν ἐπιθυμίαν, ὅπως οὗτος ἐπισκεφθῆ τὴν Ρώμην καὶ συλλειτουργήσῃ μετὰ τοῦ πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ' ἐν τῷ ναῷ Ἁγίου Πέτρου.

Ὁρθῶς ἐτονίσθη ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἱεραρχῶν, ὅτι ἐπὶ ἐνὸς τοσοῦτο σοβαροῦ θέματος θὰ ἐπρεπε νὰ ζητηθῆ ἡ συγκατάθεσις τῶν ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ δὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις πάντοτε ἀγνοεῖ καὶ μανθάνει ἐκ τοῦ Τύπου τὰς ἐπὶ διαχριστιανικοῦ ἐπιπέδου ἐνεργείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ πανορθόδοξος συνείδησις θὰ ἀντιδράσῃ εἰς τυχὸν πραγματοποιήσῃ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος πατριαρχικῆς ἐπιθυμίας.

«Ἡ ἐντολὴ τῆς ὥρας».

Ἐν ἄρθρῳ δημοσιευθέντι ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ συνεργάτου τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης γερμανοφώνου ἐφημερίδος *Athener Kurier* ἐξάιρεται ἡ πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ προβολὴν τῆς Ὁρθοδοξίας δραστηριότης τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χρυσοστόμου.

Μεταξὺ ἄλλων ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ γράφονται τὰ ἐξῆς: «Διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ σημερινοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν... ἐνεκαινιάσθη τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1962 μία ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος βαδίζει μετ' ἀποφασιστικότητος καὶ ἐνεργητικότητος πρὸς σαφῆ καθορισμὸν τῆς θέσεώς της ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τῶν κατὰ τύπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν... Τόσον οἱ Καθολικοί, ὅσον καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι, τῶν ὁποίων

ματαιοῦνται τὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα προσηλυτιστικὰ σχέδια, δὲν ἀφιερώνουν εὐμενῆ σχόλια διὰ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας... Πᾶς ὁ γνωρίζων ὅμως τὴν φυσιογνωμίαν καὶ λαμπρὰν σταδιοδρομίαν τῆς Α. Μακαριότητος δύναται νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι οὐδόλως τυγχάνει «στενοκέφαλος», ὡς τὸν χαρακτηρίζουν οἱ Καθολικοί. Τὴν εὐρύτητα καὶ πραγματικὴν οἰκουμενικότητα τῆς ἀντιλήψεώς του πιστοποιεῖ ἡ ἱστορικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τοῦ 1920, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε συνεργασθῆ ὁ κ. Χρυσόστομος ὡς τότε Μητροπολίτης Φιλαδελφείας. Ἐπίσης ὡς Μητροπολίτης Φιλίππων προήδρευσε τῆς Α' ἐν Ρόδῳ Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἥτις ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς Ὁρθοδοξίας διὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τῶν μὴ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐπιφυλακτικότης τοῦ Μακαριωτάτου ἐναντι τοῦ λεγομένου «Οἰκουμενισμοῦ» ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ Α. Μακαριότης «ὀρθότατα φρονεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἥτις παίζει τὸν σπουδαιότερον ρόλον εἰς τὴν σημερινὴν Ὁρθοδοξίαν, μέλλει νὰ λύσῃ σοβαρότερα προβλήματα ἀπὸ «οἰκουμενικὰ» παιχνίδια καὶ πειράματα... Ἡ ἀποκαταστάσις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς δόξαν καὶ οὐχὶ ἡ συνθηκολόγησις μετὰ τῶν ἀλλοδόξων εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς ὥρας».

Διὰ τοῦτο «διὰ τῆς πεφωτισμένης καθοδηγήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου φυλάττεται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν ἀναταραχῶν τοῦ ἐφημέρου ἐνωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ προετοιμάζεται νὰ δώσῃ τὸν σημαντικώτερον λόγον εἰς μίαν μέλλουσαν πραγματικὴν, ὀρθόδοξον συνάντησιν Χριστιανῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως».

δέον νὰ ἐπιτελῶσι τὸ ἔργον. Ἡ δὲ τυχὸν ιδιότης αὐτῶν καὶ ὡς μελῶν θρησκευτικῆς τινος Ὁργανώσεως δὲν παρέχει ποτὲ τὸ δικαίωμα ἵνα οἰονεῖ «δυσὶ κυρίοις δουλεύοντες» καταφρονῶσι τοῦ ἐνός, τ.ἔ. τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, ἀντεχόμενοι τοῦ ἐτέρου, καὶ ὑπείκοντες μᾶλλον εἰς τὰ τοῦ ἐτέρου τούτου κελεύσματα.

Ἄλλὰ καὶ οἱ μὴ διωρισμένοι εἰς ἐκκλησιαστικὰς θέσεις, παρέχοντες δὲ τὴν συμβολὴν τῶν εἰς κατηχητικά καὶ ἐποικοδομητικά ἔργα (ὁμιλίας, κύκλους, ὁμάδας, ἐξορμήσεις κ.τ.τ.), δὲν δύναται νὰ πράττωσι τοῦτο ἐρήμην καὶ ἐν ἀγνοίᾳ (ἢ καὶ ἀγνοήσει) τοῦ οἴκειου Ἱεράρχου. Ἐπειδὴ τινες τῶν λεγομένων Θρησκευτικῶν Ὁργανώσεων δὲν ἀρκοῦνται ὅπως καταρτιζῶσι τὰ στελέχη αὐτῶν, καὶ δι' αὐτῶν εὐρυτέρους κύκλους, κατὰ Χριστὸν (ὡς θὰ ἤρμοζεν εἰς ἀξίαν τοῦ ὀνόματος θρησκευτικῶν ὀργανώσεων), ἀλλὰ λαμβάνουσι θέσιν τιμητοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὀργάνων Αὐτῆς, προπετῶς καὶ ἰταμῶς ἐνίοτε, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ αἰσθανθῶσι τὸν φρα-

γμὸν (ἂν μὴ ποτε καὶ τὸ φραγγέλιον) τῶν ὑπευθύνων Ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον δ' ὅσοι ἐργάται τοῦ εὐαγγελίου τίμιοι παρέχουσι τὰ ἐχέγγρα εἰλικρινοῦς συνεργασίας, δέον νὰ ἐγκαθίστανται ὑπὸ τοῦ οἴκειου Ἐπισκόπου εἰς τινὰ τομέα πνευματικῆς ἐργασίας, ἔχοντες μὲν τὴν ἐλευθερίαν ἵνα ἀνεφοδιάζωνται πνευματικῶς ἐκ τοῦ ἱεραποστολικοῦ αὐτῶν σωματείου, καὶ ἵνα συστηματοποιῶσι καὶ προάγωσι, κατὰ τὴν συλλογικῶς προσκτηθεῖσαν πείραν, τὴν διακονίαν τῶν, οὐδέποτε ὅμως ὑποκαθιστῶντες ὡς ἐντολέα αὐτῶν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ἄλλον τινὰ παρά τὸν οἴκειον Ἐπίσκοπον. Αἱ ἐτέρωθεν ἐντολαὶ καὶ κατευθύνσεις μόνον εἰς μεθόδους καὶ βελτίωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου δύναται νὰ ἔχωσι θέσιν. Τὸν δὲ τεταγμένον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον οὐδεὶς δύναται νὰ ἀγνοῇ ἢ νὰ ὑποκαθιστᾷ αὐτοβούλως καὶ αὐτοκλήτως, ἐὰν πρόκηται νὰ ὑπάρχη ἀληθῆς ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία.

(Συνεχίζεται) † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

«Απολύτως κανονική».

Τὸ ἐβδομαδιαῖον ἰταλικὸν περιοδικὸν «Ο Ἐὐρωπαϊὸς» ἐδημοσίευσεν συνέντευξιν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, καθ' ἣν «ἡ κατάστασις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν ὑπῆρξε καὶ παραμένει ἀπολύτως κανονική... Κατὰ τὰ πενήντα ἔτη τοῦ σοβιετικοῦ καθεστώτος ἡ Ἐκκλησία ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ πάντα σχεδὸν τὰ καθήκοντά της. Τὸ ἐξυφωμένον ἐπίπεδον τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ ἡ ἐκ παρραλλήλου πρόοδος τῆς Θεολογίας ἐπιτρέπουν σήμερον εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν νὰ λάβῃ μέρος ἀξίως καὶ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὸν δυναμισμόν τῆς ἐποχῆς μας ἐπὶ διορθόξου καὶ διαχριστιανικῆς κλίμακος».

Πάντα ταῦτα σήμερον εἶναι ἀληθῆ, ἀλλὰ μόνον ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς καθεστηκυίας ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Ἀλλὰ γεννᾶται τὸ εὐλογον ἐρώτημα: Πῶς εἶναι «ἀπολύτως κανονική» ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ ἐν Σοβιετικῇ Ἐνώσει, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἐλευθερίαν νὰ δράσῃ ἐπὶ ἴσοις ὅροις, ὡς δρᾷ τὸ ἀθειςτικὸν καθεστῶς, εἰς τοὺς τομείς τῆς διαπαιδαγωγίσεως τῆς νεολαίας, τῆς κοινωνικῆς δράσεως, τῆς χρήσεως τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεοράσεως;

Ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ὠφέλιμος.

Ἡ κατόπιν συνεργασίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως μελετωμένη Ἱδρυσις Μουσείων εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις πρὸς συγκέντρωσιν, ἀξιοποίησιν καὶ προβολὴν τῶν ἐν αὐταῖς εὐρισκομένων πολυτίμων εἰκότων καὶ λοιπῶν ἀντικειμένων τῆς χριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς τέχνης δέον νὰ χαιρετισθῇ ὡς ἐν σημαντικὸν γεγονός.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ πραγματοποιήσις τῆς ἀποφάσεως ταύτης θὰ εἶναι ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ὠφέλιμος. Πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ Μουσεία ταῦτα ἀφ' ἐνὸς θὰ συντελέσουν εἰς τὴν διάσωσιν πολλῶν θησαυρῶν τῆς καθ' ὅλον χριστιανικῆς τέχνης, καὶ ἀφ' ἑτέρου θὰ βοηθοῦν εἰς τὸν ἑναρμονισμόν τῆς θρησκευτικῆς καὶ αἰσθητικῆς μορφώσεως τῶν πιστῶν καὶ ἰδίως τῶν νέων.

Ἐπὶ πλέον εἶναι προφανές, ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Μουσεία θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὸν περιορισμόν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδιορίστων θεολόγων, δοθέντος ὅτι οἱ θεολόγοι εἶναι οἱ πλέον ἀρμόδιοι πρὸς ἐπάνδρωσιν αὐτῶν καὶ πρὸς διαφύλαξιν, ἐρμηνείαν καὶ προβολὴν τῶν μνημείων τῆς χριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς τέχνης, ὡς κατ' ἐπανάληψιν ἔχει τονισθῆ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας».

Ἡ ἀξιοποίησις τῶν τριταξίων Γυμνασίων.

Τὰ διαβήματα τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν παρὰ τῷ Ὑπουργῷ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας πρὸς καθορισμόν τοῦ τύπου λειτουργίας καὶ τῶν οργανικῶν θέσεων τῶν καθηγητῶν τῶν τριταξίων Γυμνασίων, ἐκ τῶν ὁποίων θέσεων ἡ μία ἀπαραιτήτως δέον νὰ δίδηται εἰς θεολόγον, εἶναι κατὰ πάντα ἀξίεπιαινα.

Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξασφάλισις τῆς λειτουργίας, ἐπάνδρωσις καὶ ἀξιοποίησις τῶν τριταξίων Γυμνασίων ἀφ' ἐνὸς θὰ ἀναβιώσῃ πᾶν ὅ,τι καλὸν προσέφεραν τὰ παλαιὰ «Ἑλληνικὰ Σχολεῖα», ἀφ' ἑτέρου θὰ προφυλάξῃ τὰ Γυμνάσια ἐκ τοῦ πολλαχόθεν ἐπισημαιομένου κινδύνου τοῦ ὑποβιβασμοῦ καὶ ἐκφυλισμοῦ αὐτῶν εἰς σχολεῖα στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, ἐκ τρίτου θὰ ἐπισχύσῃ πνευματικῶς καὶ κοινωνικῶς τὴν ὑπαιθρον διὰ τῆς παρουσίας εἰς μικρὰς ἐπαρχιακὰς κωμοπόλεις οὐ μόνον δημοδιδασκάλων, ἀλλὰ καὶ θεολόγων καὶ καθηγητῶν μέσης ἐκπαιδεύσεως ἄλλων ειδικοτήτων, καὶ τέλος θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδιορίστων θεολόγων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται ἡ ἄνευ ἀναβολῆς ἔκδοσις τοῦ Διατάγματος πρὸς καθορισμόν τῶν ὀργανικῶν θέσεων τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν τριταξίων Γυμνασίων, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόδειξιν τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν.

Δύο πρωτότυποι τελεταί.

Συμφώνως πρὸς εἰδήσεις, μεταδοθείσας διὰ θρησκευτικῆς ἐφημερίδος ἐκ Κομοτηνῆς, «κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς ἐτελέσθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωनीας κ. Τιμοθέου θεία λειτουργία εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν ὑπὲρ τῶν νηπίων καὶ βρεφῶν. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ εἶχον τεθῆ καθίσματα διὰ πλῆθος νηπίων. Ὅπισθεν αὐτῶν ἦσαν οἱ γονεῖς των καὶ ἰδίᾳ αἱ μητέρες. Ἐκατέρωθεν ἦσαν ἄλλαι μητέρες μετὰ τὰ βρέφη των εἰς τὰς ἀγκάλας. Οἱ πάντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, παρηκολούθησαν μετὰ ἄκραν ἠσυχίαν καὶ εὐλάβειαν τὴν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν. Τὸ θέαμα ἦτο βαθύτατα συγκινητικόν. Κατὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ Σεβασμιώτατος ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Θεὸν εἰδικὴν προσευχὴν ὑπὲρ τῆς βρεφικῆς καὶ νηπιακῆς ἡλικίας καὶ ὑπὲρ τῶν γονέων. Μετέδωκε δὲ ὁ ἴδιος τὴν θείαν κοινωνίαν εἰς τὰ νήπια καὶ τὰ βρέφη κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν. Τὸ ὅλον γεγονός ἀπετέλεσε σταθμὸν διὰ τὰ νήπια, διὰ τοὺς γονεῖς καὶ διὰ τὸ λοιπὸν ἐκκλησίασμα».

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν μεγάλῃ αἰθούσῃ ὠργανώθη ὑπὸ τὰς ἐνλογίας τοῦ Σεβασμιωτάτου συγκέντρωσις ἡλικιωμένων κυριῶν, πρὸς τὰς ὁποίας ἐγένετο εἰδικὴ ὁμιλία καὶ παρουσιάσθη ὠραῖον ψυχαγωγικὸν πρόγραμμα μετὰ γλυκίσματα καὶ καφέ.

Ὡς ὁρθῶς ἐτονίσθη, «καὶ δύο αὐταί τελεταί, ἐπικαιροὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς, πρωτότυποι εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν σκοπὸν των, ὑπῆρξαν ἐκφρασις στοργῆς καὶ τιμῆς πρὸς τὰς δύο ἀκράϊας ἡλικίας, καὶ ὑπόμνησις ἱερῶν καθημόνων πρὸς αὐτάς».

Ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη.

Ἡ ἐφημερὶς «Ρωμαῖος Παρατηρητής», λαβοῦσα ἀφορμὴν ἐκ τῶν τελευταίων σκανδάλων, ἅτινα ἐσηματώθησαν ἐν Ἰταλίᾳ ἐκ τῶν προβαλλομένων κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ ἀσέμνων θεατρικῶν ἔργων, ὡς ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν φωτογραφιῶν τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, διὰ δριμύτος ἄρθρου ἐπετέθη προσφά-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χρυσόστομος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 23ης Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 10ης Μαρτίου 1967 ἐχοροστάτησεν εἰς διαφόρους ἱερούς ναοὺς Ἀθηνῶν, προήδρευσε τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Ὄργανισμῶν, συνειργάσθη μετὰ Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων, ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν διαφόρους ἐπιτροπὰς καὶ ἄτομα κ.τ.λ. Οὕτω :

Ἐχοροστάτησε : Τῆς 26ης Φεβρουαρίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

τως κατὰ τῆς παρατηρουμένης εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἐκλώσεως τῶν ἡθῶν καὶ προσέτεινε τὴν παρ' ἐκάστη χόρῳ ἴδρυσιν Ὑπουργεῖον ἠθικῆς ὑγιεινῆς.

Νομίζομεν, ὅτι ἡ πρότασις δὲν εἶναι ἄστοχος. Ἐὰν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς εὐημερίας τῶν λαῶν, αἱ διάφοροι κυβερνήσεις πρέπει νὰ ἐνδιαφέρονται οὐ μόνον διὰ τὰ ἐπισιτιστικὰ ἢ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ διὰ τὴν σωματικὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν νόσων. Ὅθεν ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἴδρυσις εἰδικοῦ Ὑπουργεῖου ἢ ἔστω ἀναδιοργάνωσις ἐνὸς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων Ὑπουργείων εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένη.

Ἀπαιτεῖται ἀναδιάρθρωσις.

Μετὰ καταπλήξεως ἀνεγνώσαμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι εἶναι πλημμυλέστατος, ἂν οὐχὶ ἀνύπαρκτος, ὁ ἐπὶ τῶν χυδαίων κινηματογραφικῶν ταινιῶν ἔλεγχος τῆς πρωτοβαθμίου ἐπιτροπῆς.

Ὑπάρχον πληροφοροίαι, καθ' ἃς οἱ κινηματογραφικοὶ ἐπιχειρηματῆαι ὑποβάλλουν αἰτήσεις διὰ τὴν ἐγκρισιν ταινιῶν, τὰς ὁποίας ὁμοῦ οὐδόλως παρακολουθοῦν τὰ περισσότερα ἐκ τῶν μελῶν τῆς πρωτοβαθμίου ἐπιτροπῆς, τῆς ἀδείας προβολῆς διδομένης «καλῆ τῆ πίστει». Τὸ γεγονός αὐτὸ προεκάλεσε προσφάτως αὐτεπάγγελτον παρέμβασιν τῆς Εἰσαγγελίας Ἀθηνῶν καὶ τὴν δίωξιν τῶν ὑπευθύνων κεντρικῶν κινηματογράφων τῆς πρωτευούσης.

Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς, ἵνα τὰ ἀρμόδια Ὑπουργεῖα μελετήσουν τὸ θέμα τοῦ ἐλέγχου τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ πραγματοποιήσουν τὴν ἀναδιάρθρωσιν τῆς πρωτοβαθμίου ἐπιτροπῆς κρίσεως εἰς τρόπον, ὥστε αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς νὰ εἶναι ἀδιάβλητοι.

Πρὸς τούτοις διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν πρέπει νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι τῶν ἐπιτροπῶν κρίσεως πρέπει νὰ μετέχῃ ἀπαραιτήτως καὶ πρόσωπον, ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Γόνιμος ἐπαφή.

Ἡ «Ἐκκλησία» χαίρει, διότι ὁ ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδόμενος «Ἐφημέριος» διὰ τῆς στήλης τῶν ἐρωτήσεων καὶ ἀπαντήσεων ἐπὶ λειτουργικοκανονικῶν ζητημάτων διεγείρει ὅλον ἐνὸν καὶ περισσότερον ζωηρὸν τὸ ἐνδια-

Ἔτελεσε : Τῆς 6ης Μαρτίου Τρισάγιον εἰς τὸν ἐν Τατοῖω τάφον τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου καὶ κατέθεσε στέφανον.

Προήδρευσε : Τῆς 23ης Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν παρέστη καὶ ὁ ἐξοχώτατος ὑπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Ν. Καμίνης, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ.

— Τῆς 28ης Φεβρουαρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.
— Τῆς 1ης Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.
— Τῆς 7ης Μαρτίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.
— Τῆς 8ης Μαρτίου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.
— Τῆς 9ης Μαρτίου τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

φέρων τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι οὗτοι διὰ πλήθους ἐπιστολῶν ἀποτεινόνται εἰς τὸν «Ἐφημέριον», ζητοῦντες νὰ διαφωτισθῶν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς ζητημάτων τούτων.

Ὡσαύτως ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι οἱ ἐφημέριοι μετ' ἐμπιστοσύνης ἀποτεινόνται εἰς τὸν «Ἐφημέριον» πρὸς λήψιν ἀπαντήσεως ἐπὶ ποικίλων ἐρωτημάτων, ἅτινα ἀναφέρονται εἰς τὸ ἔργον των καὶ εἰς τὰ ποικίλα μισθολογικὰ ἢ συνταξιοδοτικὰ των δικαιώματα. Ἡ πύκνωσις τῆς «στήλης ἀλληλογραφίας» μαρτυρεῖ περὶ τούτου.

Ἀκόμη χαίρομεν, διότι τινες ἐκ τῶν εὐλαβεστάτων ἐφημερίων ἀνταπαντοῦν εἰς τὸν «Ἐφημέριον» καὶ διατυπώνουν ἰδικὰς των ἀπόψεις. Τοιοῦτοτρόπως δημιουργεῖται μία γόνιμος συζήτησις, ὀδηγοῦσα εἰς διατύπωσιν συμπερασμάτων οἰκοδομητικῶν καὶ εἰς προβολὴν τῶν ἐφημεριακῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Γεννᾶ εὐλόγως τὴν ὑποψίαν.

Ἐκ τοῦ Δελτίου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν τῆς 2 Φεβρουαρίου 1967 πληροφοροῦμεθα ὅτι «ἐφέτος οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ τῆς Κερκύρας θὰ ἐορτάσουν τὸ Πάσχα τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων», διότι «ἡ Ἁγία Ἐδρα, ἀπαντῶσα εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς νήσου Σεβασμ. Βαρθαλίτου, ἔδωκε τὴν σγκατάθεσιν αὐτῆς».

Ὁμολογοῦμεν ὅτι μᾶς ξενίζει ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τοῦ Βατικανοῦ, ἡ ὁποία ἰσχύει μόνον διὰ τὴν Κέρκυραν. Τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐλήφθη ταιωτὴ ἀπόφασις ἰσχύουσα δι' ὅλην τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν μᾶς γεννᾶ εὐλόγως τὴν ὑποψίαν ὅτι κατὰ βάθος πρόκειται περὶ προπαγανδιστικῆς καὶ προσηλυτιστικῆς ἐνεργείας εἰς βάρος τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ τῆς μαρτυρικῆς μας Κερκύρας. Καὶ ἀληθῶς ἀποροῦμεν, πῶς δὲν βλέπει ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ὅτι αἱ ταιωτῆται ἐνεργεῖαι τῆς ὀχι μόνον δὲν ἔχουν καλὴν ἀπήχθησιν μεταξὺ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ἀλλὰ τούναντι προκαλοῦν δυσπιστίαν καὶ ὑπονομεῖον ἐκ θεμελίον καὶ τὰς τυχόν ἀγαθὰς διαθέσεις αὐτῆς περὶ δημοσιότητος καταλλήλου κλίματος διὰ τὴν προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν μας.

Ἄν τε πεσκέφθη: Τῆ 24ῃ Φεβρουαρίου τὸν Ἐξοχώτατον πρεσβευτὴν τῆς Ἀργεντινῆς.

Ἐπεσκέφθη: Τῆ 24ῃ Φεβρουαρίου τὸν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Βούλας νοσηλευόμενον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πατάρων κ. Μελέτιον καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν εἰς τὴν κλινικὴν «Ἅγιος Διονύσιος» Παγκρατίου νοσηλευόμενον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους κ. Παῦλον.

Παρεκάθησε: Τῆ 1ῃ Μαρτίου εἰς τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον παρέθεσεν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Μεγάλη Βρετανία» πρὸς τιμὴν τοῦ Λουθηρανοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Σιμογιόκι. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ Μακαριώτατος προσεφώνησε τὸν Λουθηρανὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐδώρησεν εἰς αὐτὸν χρυσοῦν σταυρόν.

Ἐδέχθη: Τῆ 24ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανον καὶ τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκευμάτων κ. Γεωργόπουλον.

— Τῆ 25ῃ Φεβρουαρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Τιμόθεον, τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Γαλλίᾳ ὀρθοδόξου Μονῆς τοῦ Ταιζέ πανοσ. ἀρχιμ. Δαμασκηνὸν Παπανδρέου καὶ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν Ἑλλάδος πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσόστομον Γιαλούρη.

— Τῆ 27ῃ Φεβρουαρίου τοὺς Σεβασμιώτατους Μητροπολίτας Θεσσαλιωτίδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλον, Μαρωνείας κ. Τιμόθεον, Ξάνθης κ. Ἀντώνιον, Κορινθίας κ. Παντελεήμονα καὶ Φθιώτιδος κ. Δαμασκηνόν, τὸν ἱεροκλήρικα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς πανοσ. ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Καντιώτην, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας πανοσ. ἀρχιμ. Παντελεήμονα Μπαρδάκου καὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου κυρὰν Γαβριηλίδου.

— Τῆ 28ῃ Φεβρουαρίου τὸν Λουθηρανὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σιμογιόκι μετὰ τοῦ Λουθηρανοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν κ. Ἀπὲλ καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ν. Νησιώτη, παρουσίᾳ δὲ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου, τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκευμάτων καθηγητοῦ κ. Μάρκου Σιώτη, τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱεράς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. Σεβαστιανοῦ Ἀσπιώτη, τοῦ Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Λάλου καὶ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἱεράς Συνόδου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Κατὰ τὴν δεξιῶσιν ταύτην ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις ἐκ μέρους τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ φιλοξενουμένου Φιλλανδοῦ Ἱεράρχου.

— Τῆ 4ῃ Μαρτίου τὸν διευθύνοντα σύμβουλον τοῦ TAKE κ. Ζαφ. Κέπετζην καὶ τὸν κ. Βασ. Κόγκαν.

— Τῆ 6ῃ Μαρτίου τὸν πρωτοσυγγελλεύοντα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως πανοσ. ἀρχιμ. Μακάριον Βαρλάν, τὸν διευθυντὴν τοῦ ΟΔΕΠ κ. Βοσνιιώτην, τὸν ἐκ Καβάλας Ἱερέα Μακρυγιάννην, τὸν πρόεδρον τοῦ Συνδέσμου τῶν Θεολόγων κ. Ντελήμπασσην καὶ τὸν πρόεδρον τοῦ θρησκευτικοῦ συλλόγου Σερρών «Ἀναγέννησις» κ. Κύρου.

— Τῆ 8ῃ Μαρτίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Θεσσαλιωτίδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κύριλλον καὶ Καστορίας κ. Δωρόθεον, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. τῶν Ἀνακτόρων Νικηφόρον, τὸν ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ψυχίατρον κ. Παπαδημητρίου καὶ τὸν προϊστάμενον τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Γεωργιάδην.

— Τῆ 9ῃ Μαρτίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ξάνθης κ. Ἀντώνιον, τὸν ἡγούμενον τῆς Ἱεράς Μονῆς Πεντέλης πανοσ. ἀρχιμ. Γεώργιον Προκόπη, τὸν ἱεροκλήρικα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Χαλκίδος πανοσ. ἀρχιμ. Χριστοφόρον Καλύβαν, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. τοῦ Βασιλικῆς Ναυτικοῦ Σταυρόπουλον καὶ τὸν νομικὸν σύμβουλον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον Νεαμοιτάκη.

— Τῆ 10ῃ Μαρτίου τὸν Σεβασ. Μητροπολίτην Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Γεώργιον, τοὺς ἐξοχωτάτους Ὑπουρ-

γούς Οἰκονομικῶν κ. Σπεργιώτην καὶ Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Καρμίρην καὶ τὸν ταξίαρχον ἑ. ἀ. κύριον Μπακόπουλον.

Ἱερά Σύνοδος

Ἐκδοθέντος τοῦ σχετικοῦ βασιλικῆς διατάγματος ἔδωσαν τὴν 9ῃν Μαρτίου 1967 τὸν νενομισμένον ὄρκον ἐνώπιον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἱεράς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμανδρίται Μεθόδιος Φούγιας καὶ Βαρθολομαῖος Κατσούρης.

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 100 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ τοῦ 1867 (23/2/1867—23/2/1967) κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Νῆσος Λέσβος σχεδὸν ἠρειπώθη, ἐτελέσθη, ἐν μέσῳ πλήθους λαοῦ, εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Μυτιλήνης, ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς πόλεως, κατασκευτικὴ Λειτουργία εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας, ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως, ἐψάλη δέσσις ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῆς Νήσου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὠμίλησαν ἐπικαίρως ὁ ἱεουργῶν Ἱεράρχης, ἀναγνοὺς μάλιστα καὶ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ Νήσῳ καταστροφῶν, συνεπείᾳ τοῦ φρικώδους ἐκείνου σεισμοῦ.

Εἰς τὸ τέλος, ὑπὸ τὰς πενθίμους κωδωνοκρουσίας, ἐτελέσθη τὸ Μνημόσυνον τῶν φονευθέντων τότε ἀδελφῶν μας, ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν.

Παρέστησαν ὁ κ. Νομάρχης, ὁ κ. Δήμαρχος καὶ ἄλλοι. Παρόμοιαι θρησκευτικαὶ ἐκδηλώσεις ἐγένοντο εἰς τὴν ὕπαιθρον, ὡς καὶ εἰς τὴν γείτονα Ἐπαρχίαν Μηθύμνης, κατόπιν σχετικῆς ἐγκυκλίου τοῦ ἐκεῖ Ἱεράρχου.

— Μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἐτελέσθησαν τὴν παρ. Κυριακὴν, ἐν Μυτιλήνῃ, τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀρτι συσταθέντος ἀτρυτίου κόποι καὶ μόχθοις τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης νέου Ἰδρυματος ὑπὸ τὸ ὄνομα «ΠΑΙΔΙΚΟΝ ἸΔΡΥΜΑ ΧΡΟΝΙΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ», εἰς τὸ ὁποῖον θὰ συγκεντρωθῶν ὅλα τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν Νῆσον Λέσβον ποὺ πάσχουν ἀπὸ ἀνίατα νοσήματα. Παρέστησαν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Κοιν. Προνοίας κ. Χρυσικός μετὰ τῶν ἀρμοδίων Διευθυντῶν τοῦ Ὑπουργείου, ὁ Νομάρχης Λέσβου, ἅπασαι αἱ ἀρχαὶ τῆς Νήσου καὶ πλήθος κόσμου. Μετὰ τὸν ἀγιασμόν ὠμίλησαν καταλλήλως ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης ὡς Πρόεδρος τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Μυτιλήνης, ὁ κ. Ὑπουργὸς καὶ οἱ παραστάτες Βουλευταί.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Σεβασμιώτατος παρέθηκεν ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ αἱ ἀρχαί.

Τὸ Ἰδρυμα ἐγκατεστάθη εἰς τὸ ἀνακαινισθὲν κτίριον τοῦ πρώην Προσφυγικοῦ Νοσοκομείου, τὸ ὁποῖον ἀνήκει κατὰ πλήρη κυριότητα εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ Καταστήματα Μυτιλήνης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ θεολογικὸν περιοδικὸν «Βέστνικ» τῆς Ρωσικῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δημοσιεύει εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 56 τεύχος τοῦ 1966 περισπούδαστον διάλεξιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Βρυξελλῶν καὶ Βελγίου κ. Βασιλείου ἐπὶ τοῦ θέματος: «Ἡ δογματικὴ ἀπόφασις περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως», ἡ ὁποία ἐδόθη γαλλιστί εἰς τὴν ἐν Chevetogne Βελγίου ρωμαιοκαθολικὴν μονὴν τῶν Βενεδικτίνων. Ἀναλύων με παρρησίαν καὶ ἐπισημονικὴν ἀντικειμενικότητα τὸ περιεχόμενον τῆς «περὶ Ἐκκλησίας» δογματικῆς ἀποφάσεως τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ὁ ἅγιος Βρυξελλῶν παρατηρεῖ ὅτι αὕτη περιέχει ἐσωτερικὰς ἀποφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξηγούνται ἐν μεγάλῳ μέτρῳ ἐκ τῆς υπάρξεως εἰς τοὺς κόλπους τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ πολυποικίλων θεολογικῶν ρευμάτων. Ὁ ἅγιος Βρυξελλῶν ἐπισημαίνει τὰ θετικὰ σημεῖα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα ποὺ εἶναι ἀπαράδεκτα ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως. Συνοψίζων ἐν κατακλείδι τὰς ἀπόψεις του, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Βρυξελλῶν κ. Βασίλειος ὑπογραμμίζει:

«Ἡ ἀπόφασις De Ecclesia δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τοῦ διαλόγου μεταξὺ τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ μόνη βᾶσις, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Τὴν πίστιν αὐτήν, ἡ ὁποία ἦτο κοινὴ μέχρι τοῦ σχίσματος, δὲν ἐκφράζει ἡ περὶ Ἐκκλησίας ἀπόφασις» τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱ. Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 2 ἄρθρον 55 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστέρων διαταγμάτων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς β' Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Θήβαις Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 20ῇ Φεβρουαρίου 1967

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ—ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ μεταγενεστέρους Ἐκκλησιαστικούς Νόμους, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καὶ Ἁγίου Βασιλείου Μανταμάδου (τρίτη θέσις) προσόντα Β' κατηγορίας, 2) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Ὑψηλομετώπου, 3) Ἁγίας Κυριακῆς Πετρίου, 4) Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Ρεύματος, 5) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Χιδήρων καὶ 6) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀντίσσης (Β' θέσις) προσόντα Β' κατηγορίας, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων πιστοποιητικῶν.

Ἐν Καλλονῇ τῇ 28 Φεβρουαρίου 1967

† Ὁ Μηθύμνης ΙΑΚΩΒΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰακώβου Δ. Μαλλιάρου, Μητροπολίτου Μηθύμνης, Ἀσματικὴ Ἀκολουθία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοκτίστης τῆς Μηθουμαίας τῆς ἐν τῷ ἱερῷ προσκυνήματι Ἐκατονταπυλιανῆς Πάρου ἀσκησάσης. Ἐκδόσις Β'. Μυτιλήνη 1966, σελ. 33.

Παν. Χ. Δημητροπούλου, Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπ. Θεσσαλονίκης, Ἡ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως φιλοσοφικῆς καὶ χριστιανικῆς. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ὀρθοκωντικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, τόμος Γ'. Ἀθήναι 1967, σελ. 22.

Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος οἱ τῶν Σλάβων ἀπόστολοι καὶ ἡ Βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης. Συμβολὴ πρὸς διαλεύκανσιν τοῦ προβλήματος τοῦ οἴκου τῶν Ἁγίων καὶ ἐρμηνείαν ὀρισμένων ψηφιδωτῶν καὶ ἐπιγραφῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ἑορταίου τόμου Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐπὶ τῇ 1100ετηρίδι. Ἐν Θεσσαλονίκῃ 1966, σελ. 251—289.

Γ. Παπαγεωργίου Ἐράλδου, ἐπιτίμου Λυκειάρχου, Ἡ καλλιέργεια τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ χριστιανισμοῦ. Τρίκη 1967, σελ. 15.

Π. Β. Πάσχου, Ἡ θύελλα καὶ ὁ γνόφος. Ποιήματα. Ἐκδόσεις οἱ Ἄνεμοι. Ἀθήναι 1966, σελ. 78.

Ἀθανασίου Κ. Ἀρβανίτη Δρος Θ., Βιβλιογραφία ἐλασσόνων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, Ἀθήναι 1967, σελ. 82.

Ἀρ. Ἀ. Ἀσπιώτη, ψυχιάτρου, Τὸ παιδί καὶ ὁ χαρακτήρ. Συνεργασία κ. Β. Κωτσοπούλου. Ἀθήναι 1967, σελ. 255.

Παύλου Ααυριώτου, ἱατροῦ, Αὐτοβιογραφίας τρίτη καὶ τελευταία ἐπιτομή. Σελ. 20.

Ἐνα ἀλεξιπτωτο μέσ' στη νύχτα. Ἐκδόσεις «Ζωῆς τοῦ Παιδιοῦ». Ἀθήναι 1967, σελ. 128.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

† Ὁ Ἐλασσώνος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:

Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.

Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας:

30 ἐτησίως.

Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Εἶναι ἐντελῶς ἀπαράδεκτον.

Παν. Τρεμπέλα, Ἡ ἐν Βελιγραδίου Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Σεβασμ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης Ἰακώβου, Ἡ ἀπόδοσις τῶν σεπτῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου εἰς τὴν Χίον.

Σεβασμ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Νικοδήμου, Ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά.

Προκηρύξεις.

Βιβλιογραφία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Μενάνδρου 4 — Ἀθήναι — Τηλ. 311.121

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι